

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему НОМІНАТИВНО-ОЦІННА СЕМАНТИКА ТА
ЛЕКСИКОГРАФІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ
АВСТРАЛІЙСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0359-1 а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Салій Олександра Геннадіївна

Керівник: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.
Рецензент: к. ф. н., доц. Лужаниця О. І.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« _____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
САЛІЙ ОЛЕКСАНДРИ ГЕННАДІЇВНИ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) «Номінативно-оцінна семантика та лексикографічна репрезентація фразеології австралійського національного варіанта англійської мови»

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) Козлова Тетяна Олегівна,
д. ф. н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від « 4 » 05 2020 року № 511-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту) 1 грудня 2020 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)

теоретичні засади поняття «фразеологізм»; простір як одна з універсальних категорій; американські похідні оповіді

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1) здійснити огляд теоретичних джерел; 2) розглянути характер просторових відносин крізь призму когнітивної діяльності людини 3) виявити систему засобів репрезентації концепту LAND в американській мовній картині світу на поняттєвому, образному та оцінному рівні на прикладі американських похідних оповідей

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Козлова Т. О., д.ф.н., проф.	5.05.2020	5.05.2020
Розділ 1	Козлова Т. О., д.ф.н., проф.	2.06.2020	2.06.2020
Розділ 2	Козлова Т. О., д.ф.н., проф.	19.08.2020	19.08.2020
Висновки	Козлова Т. О., д.ф.н., проф.	20.11.2020	20.11.2020

6. Дата видачі завдання 5.05.2020

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2020	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2020	виконано
3.	Написання вступу	червень 2020	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2020	виконано
5.	Написання практичного розділу	листопад 2020	виконано
6.	Формулювання висновків	листопад 2020	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2020	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2020	виконано
9.	Захист	грудень 2020	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____ (підпис)

О. Г. Салій

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Т. О. Козлова

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____ (підпис)

В. А. Бережний

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 90 стор., 140 джерел.

Об'єкт дослідження: фразеологія австралійського національного варіанта англійської мови.

Мета роботи: аналіз структури, номінативно-оцінної семантики та лексикографічної репрезентації фразеологізмів австралійського національного варіанта англійської мови.

Теоретико-методологічні засади: поняття, класифікація (Ш. Баллі, В. Виноградов, О. Кунін, Е. Пірайнен) та культурний компонент значення фразеологізмів (Д. Добровольський, М. Жуйкова, В. Телія, В. Ужченко); чинники і принципи варіювання лексики поліцентричної англійської мови (Ю. Зацний, В. Скибіна, А. Швейцер), зокрема австралійського варіанта (Т. Козлова, Л. Почепцова, Е. Рукина, Л. Русецька); принципи укладання регіональних словників (П. Остін, В. Скибіна).

Отримані результати: формування фразеології здійснюється активно впродовж всієї історії розвитку англійської мови в Австралії; австралійські фразеологізми вирізняються різноманітністю структури та семантики, а також поліфункційністю; фразеологізмам властивий високий ступінь регіонально-культурної насиченості внаслідок географічної віддаленості та тривалої культурно-соціальної ізоляції австралійського суспільства; опис регіонально маркованої фразеології в словниках австралійського варіанта англійської мови відповідає критеріям уживаності та семантичної значущості стійких виразів, а також задовольняє важливим для лексикографічної практики принципам репрезентації лексичної та граматичної сполучуваності, прозорості тлумачення, релевантності ілюстративних прикладів.

Ключові слова: *австралійський національний варіант англійської мови, фразеологізм, номінативна семантика, оцінна семантика, лексикографічна репрезентація.*

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ	12
1.1 Теорія фразеології: історія та сучасний стан.....	12
1.1.1 Огляд головних концепцій фразеології	12
1.1.2 Проблема еквівалентності фразеологічної одиниці слову	15
1.1.3 Обсяг фразеології.....	17
1.2 Методи та підходи до вивчення фразеологічних одиниць	19
1.2.1 Традиційні методи вивчення фразеології	19
1.2.2 Новітні міждисциплінарні підходи до вивчення фразеології	21
1.3 Процедура аналізу формування й лексикографічної репрезентації фразеології австралійського національного варіанта англійської мови.....	23
РОЗДІЛ 2 ФОРМУВАННЯ ТА ЛЕКСИКОГРАФУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	27
2.1 Становлення фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови	27
2.1.1 Зовнішні чинники формування фразеологізмів.....	27
2.1.2 Внутрішні чинники формування фразеологізмів.....	33
2.1.3 Джерела утворення фразеологізмів.....	37
2.2 Структурно-семантичні та функційні властивості фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови.....	40
2.2.1 Структурні особливості австралійських фразеологізмів.....	40
2.2.2 Номінативно-оцінна семантика австралійських фразеологізмів.....	43
2.2.3 Функційний потенціал фразеології австралійського національного варіанта англійської мови.....	47

2.3 Лексикографічна репрезентація австралійської фразеології.....	50
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	79

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АВА	–	австралійський варіант англійської мови
ЛСВ	–	лексико-семантичний варіант
рос.	–	російська мова
т.с.	–	там само; так само
укр.	–	українська мова
Abor.	(англ. <i>Aboriginal</i>)	– аборигенна мова Австралії
ADJ	(англ. <i>adjective</i>)	– прикметник
ADV, <i>adv.</i>	(англ. <i>adverb</i>)	– прислівник
ATTRIB	(англ. <i>attributive</i>)	– атрибутив
с.	(англ. <i>century</i>)	– століття
etc.	(лат. <i>et cetera</i>)	– тощо, таке інше
smb	(англ. <i>somebody</i>)	– хтось
smth	(англ. <i>something</i>)	– щось
с	(лат. <i>circa</i>)	– навколо, близько
DETERM	(англ. <i>determinative</i>)	– детермінатив
N, <i>n.</i>	(англ. <i>noun</i>)	– іменник
NP	(англ. <i>noun phrase</i>)	– іменникова фраза
PART	(англ. <i>participle</i>)	– дієприслівник
<i>phr.</i>	(англ. <i>phrase</i>)	– фраза, вираз
PHV	(англ. <i>phrasal verb</i>)	– фразове дієслово
PREP	(англ. <i>preposition</i>)	– прийменник
V	(англ. <i>verb</i>)	– дієслово
vs	(лат. <i>versus</i>)	– проти
>	–	розвинулося в
<	–	розвинулося з

ВСТУП

Фразеологія має давню історію вивчення в лінгвістиці [Балли 2001, с. 58; Виноградов 1986а; 1986б; Кунин 1979; 1980; 1984; 1996; Мокиєнко 2005; Шанский 1996] і залишається привабливим об'єктом в сучасних розвідках, присвячених проблемам формування та функціонування лексичних одиниць. Вітчизняні, а також зарубіжні вчені одностайні стосовно універсальності, системності та поліаспектності усталених виразів. За результатами численних досліджень конкретних мовних фактів розв'язано важливі теоретичні питання стосовно визначення фразеологічної одиниці, співвідношення усталених та вільних словосполучень, еквівалентності фразеологізму та слова, встановлено загальні характеристики фразеологізмів, критерії їх класифікації, розроблено методи аналізу фразеології.

Фокусування уваги на історії формування, чинниках та джерелах походження фразеологізмів різних мов, дозволило порівняти окремі підгрупи [Ishida 2008; Sharma 2018; Vrbinc 2014] та значні за обсягом угруповання фразеологізмів у споріднених, а також неспоріднених лінгвокультурах [Жуйкова 2007; Ужченко 2005; Young 2015], з'ясувати спільні [Piirainen 2005; 2012; 2016; 2018] та специфічні риси фразеологічних одиниць [Дроботенко 2017; Федуленкова 2004; 2006], розкрити їхню історію [Baran 2016], тенденції розвитку, описати сучасний стан [Idioms... 2014], узагальнити структурно-семантичні властивості [Дем'яненко 2016], визначити закономірності функціонування [Árbol 2019; Goźdź-Roszkowski 2017; Jørgensen 2019].

Порівняльно-історичний та зіставний підходи до фразеології пролили світло на «культураносність» цього шару лексики, підтвердили культурний потенціал фразеологізмів, їхню здатність акумулювати та передавати у часі та просторі культурні цінності та настанови, формувати та відтворювати культурну самосвідомість етносу [Афанасьєва 2000; Телия 1996; Тікан 2017; Фразеологія... 1999; Fotovatnia 2014; Linguo-Cultural Research... 2016; Telia

1998]. Мовознавці XXI століття розглядають фразеологізми у семіотичному контексті як знаки культури, вербалізатори світобачення і світовідчуття [Венжинович 2016; *Phraseology...* 2008], експлікатори національного характеру та менталітету: «занурені в комунікативний простір, [фразеологізми] вилучаються із свідомості мовців у мовленнєвому процесі і налаштовані на етнокультурну інтерпретацію» [Селіванова 2004, с. 12].

Останні роки зростає інтерес до когнітологічного напрямку, розробки проблем фразеологічного моделювання, механізмів створення стійких виразів, побудування концептів та ментальних образів [Анохина 2015; Баранов 2008; Венжинович 2013; 2018; Дюська 2014; Моисеев 2019; Самарина 2013; Хайруллина 2015]. Когнітивний вимір надає можливість по-новому розглянути фразеологізми, встановити ментальну структуру фразеологічного образу, яка зумовлена особливостями осмислення світу, речей та ситуацій у практичній життєдіяльності мовців.

Попри очевидні здобутки міждисциплінарного вивчення фразеології [Алефиренко 2008; Mel'chuk 2012; *Phraseology...* 2008], окремі аспекти потребують поглибленого аналізу в контексті сучасних підходів. Фразеологія полінаціональних систем, до яких належить англійська мова, залишається маловивченою. Більш дослідженими виявляються фразеологізми британського та американського варіантів [Гринь 1980; Зацний 2010; Некрасова 2015; Cruz 1999, p. iv; Langlotz 2006, p. 8-9, 143-146; Levin 2015; *Phraseology and Culture...* 2008, p. 205-234, 437-400; Polikarenko 2011]. Стосовно ж фразеології менш поширених варіантів англійської мови, зокрема австралійського національного варіанта [*Phraseology and Culture...* 2008, p. 79-108, 235-256, 375-398], відомості фрагментарні й здебільшого представлені поодинокими прикладами або епізодичними описами стосовно історії англійської мови в Австралії та національного колориту австралійців [Беленькая 1980; Бушкова 2011; Жукова 2013а; 2013б; 2013в; 2014; Маликова 1990; 1997; Новикова 1988; Орлов 1978; Ощепкова 1998; Почепцова 1975; Рукина 1975; Русецкая 1978; Сава 2014; Фадеева 1983; Черновцан 2018, с. 163-

164; Australian English 1989, p.78-81; Baker 1961; Eagleson 1982; English in Australia... 2001, p. 133-165; English Transported... 1970; Good Australian... 1972; Moore 2008; O'Grady 1966; Turner 1972; 1994; Wierzbicka 1992; Wilkes 1986].

Актуальність дослідження зумовлена значущістю проблем, що стосуються співвідношення мови, пізнання й культури, розв'язання яких неможливе без аналізу умов, стимулів та наслідків мовних змін. Географічна дисперсія англійської мови, еволюція національних англійськомовних культур зумовили своєрідність процесів співвідношення мовних і мисленнєвих процесів, віддзеркалених у специфічних лінгвальних знаках – фразеологізмах.

Постала потреба звернутися до лінгвокультурологічного виміру номінативно-оцінної семантики австралійської фразеології, специфіки вираження знань та уявлень про світ за допомогою усталених виразів, їхньої репрезентації в таких пам'ятках національної культури, якими є словники.

Мета дослідження – проаналізувати номінативно-оцінну семантику та лексикографічну репрезентацію фразеології австралійського національного варіанта англійської мови.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких основних **завдань**:

- систематизувати традиційні та новітні погляди дослідників у галузі фразеології, оцінити можливості їх застосування до інтерпретації матеріалу дослідження;

- уточнити методологію дослідження фразеології, розробити послідовну процедуру аналізу номінативно-оцінної семантики та лексикографічної репрезентації австралійських фразеологізмів;

- визначити культурно-історичні умови формування австралійських фразеологізмів, встановити джерела їхнього походження;

- виявити структурні особливості австралійських фразеологізмів;

- проаналізувати номінативно-оцінну семантику австралійських фразеологізмів;

- розглянути функційний потенціал досліджуваних одиниць;

– визначити принципи лексикографічної репрезентації регіонально маркованої фразеології, з'ясувати відповідність їх застосування до опису фразеологізмів в національному словнику австралійського варіанта англійської мови.

Об'єкт дослідження становлять фразеологізми австралійського варіанта англійської мови.

Предмет – номінативно-оцінна семантика та лексикографування фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови.

Матеріал дослідження становить авторська картотека фразеологізмів (280 одиниць) та прикладів їх вживань, виокремлених з 39 джерел (регіональних словників [The Australian Concise... 1987; The Australian National... 1988; Baker 1983; The Concise... 1992; Meanings... 2020; Moore 2020; Morris 1973; Wilkes 1996], довідників, інтернет-ресурсів).

У дослідженні застосовано комплекс **методів**: *метод суцільної вибірки* та *описовий метод* для інвентаризації фразеологізмів; *структурно-семантичний метод* та *компонентний (семний) аналіз*, *метод фразеологічного опису*, *метод аналізу словникових дефініцій* та *зіставний метод* – для визначення семантичної структури досліджуваних одиниць та семантичних змін; елементи *етимологічного аналізу* – для визначення чинників і джерел походження фразеологізмів; *контекстологічний аналіз* – для розкриття актуальних значень та функційних особливостей фразеологізмів; елементи *культурологічного аналізу* – для визначення чинників, що вплинули на розвиток багатозначності фразеологічних одиниць; методи моделювання, й інтегрального опису – для інтерпретації лексикографічної репрезентації фразеологізмів у словниках австралійського варіанта англійської мови.

Наукова новизна: *вперше* здійснено комплексний аналіз австралійських фразеологізмів з урахуванням структурного, семантичного, функційного та лексикографічного аспектів.

Особистий внесок: розроблено послідовну методику аналізу структурно-

семантичних та функційних особливостей фразеології австралійського варіанта англійської мови, її лексикографічної репрезентації.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що вона поглиблює уявлення стосовно особливостей австралійської англійськомовної культури, національної картини світу, вербалізованої засобами фразеології; окреслює можливості регіональної варіативності поліцентричної англійської мови; розкриває культурний потенціал національного словника.

Робота є певним внеском у розвиток концепцій фразеології, формування поліцентричних мов, мовної варіативності; стимулює подальший розвиток таких галузей, як регіоналістика, лінгвокультурологія, етнолінгвістика, лінгвоконцептологія.

Практична цінність роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у викладанні курсів з лінгвокраїнознавства, типології мов та культур, етнології, лексикології та лексикографії, регіонального варіювання мови, теорії мовознавства. Матеріал дослідження є цінним доробком для укладання словника регіонально маркованих фразеологізмів.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення роботи висвітлено в доповідях на 4 наукових конференціях:

1. XII Міжвишівська студентська науково-практична конференція *Різдвяні студентські наукові читання «Vita in lingua»*, Запоріжжя, ЗНУ (06 грудня 2019 р.);

2. XIII університетська науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених *«Молода наука–2020»*, Запоріжжя (ЗНУ, 13–15 квітня 2020 р.);

3. IX Міжнародний заочний науковий Форум *“Сучасна германістика: мова і світ людини”*, Харків (ХНУ імені В. Н. Каразіна, 21 жовтня 2020 р.).

4. XIII Міжвишівська студентська науково-практична конференція *Різдвяні студентські наукові читання «Vita in lingua»*, Запоріжжя, ЗНУ (04 грудня 2020 р.).

Публікації. Проблематику, теоретичні та практичні результати дослідження висвітлено в 3 публікаціях, зокрема в 1 статті, надрукованій у фаховому періодичному журналі, та у 2 збірках матеріалів наукових конференцій:

1. Козлова Т. О., Полежаєв Ю. Г., Сисоєва О. Г. Зовнішні та внутрішні стимули розвитку фразеології англійської мови в Австралії. *Вісник ЗНУ : Збірник наукових праць. Філологічні науки.* 2020. Т 1. (у друці)

2. Сисоєва О. Фразеологізми в австралійському національному варіанті англійської мови: загальна характеристика. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2020»:* у 4 т. / Запорізький національний ун-т. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. Т. 2. С. 149-151.

3. Kozlova T. O., Ziuziukova S. Yu., Sysyoieva O. H. British dialect words in Australian and New Zealand Englishes. IX Міжнародний заочний науковий Форум “Сучасна германістика: мова і світ людини”, Харків (ХНУ імені В. Н. Каразіна, 21 жовтня 2020 р.).

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списків використаних джерел та додатків. У **Вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, визначено його мету, завдання, об’єкт, предмет, схарактеризовано методи аналізу й фактичний матеріал, розкрито новизну, теоретичне й практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів.

У **першому розділі** систематизовано теоретичні засади дослідження фразеології, увагу приділено як традиційним питанням стосовно визначення, критеріїв класифікації, стійкості усталених виразів, еквівалентності слову, а також системності та культураносності фразеологічних одиниць. У розділі представлено послідовну процедуру комплексного аналізу фразеології австралійського варіанту англійської мови.

Другий розділ містить огляд історії, чинників та джерел формування австралійських фразеологізмів, аналіз їх структурно-семантичних та

функційних особливостей, а також лексикографічної репрезентації в регіональних словниках.

У **Висновках** подано узагальнені результати дослідження.

Додатки містять фрагменти статей словників австралійського варіанта англійської мови.

Загальний обсяг – 90 сторінок, з них основний текст становить 63 сторінки. Кількість використаних теоретичних джерел – 100, лексикографічних джерел – 29 позицій, джерел ілюстративного матеріалу – 11 позицій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ

1.1 Теорія фразеології: історія та сучасний стан

1.1.1 Огляд головних концепцій фразеології. В сучасній лінгвістиці фразеологія посідає чільне місце як самостійний розділ, об'єктом вивчення якого є історичний розвиток та сучасний стан фразеологічної системи. Фразеологічна теорія фокусує увагу на важливих питаннях категоріальних ознак фразеологізмів, залежно від чого тлумачиться природа фразеологічної одиниці, визначається обсяг фразеології, виявляються закономірності її розвитку та функціонування.

Теоретичні узагальнення цих та інших проблем вперше знаходимо в працях Ш. Баллі [Балли 2001], який розробив вчення про сполучуваність лексем: «Словосполучення виявляють різний ступінь злиття складників <...>, зокрема: 1) коли сполучення розпадається знов одразу після того, як його було створено, а його складники вільно залучаються до інших комбінацій; 2) коли слова постійно сполучаються у певний спосіб задля вираження тієї самої ідеї і втрачають незалежність, виявляються неподільно пов'язаними одне з одним і набувають сенсу лише в таких сполуках. Зрозуміло, що між цими двома крайніми випадками можна виявити велику безліч перехідних випадків, які вкрай важко кваліфікувати» [Балли 2001, с. 89]. Ця теза – перший фундаментальний принцип, на який спирається сучасне широке тлумачення фразеологізмів.

Другий фундаментальний принцип теорії фразеології, який висунув Ш. Баллі, пов'язаний із пріоритетністю внутрішньої (семантичної) ознаки

фразеологічності. Хоча вчений не заперечував важливості зовнішньої (структурної) ознаки.

Завдяки теорії Ш. Баллі закладено підґрунтя сучасної синхронічної фразеології. На жаль, вчений ігнорував історичну динаміку формування фразеологізмів та наполягав на еквівалентності фразеологічної одиниці та слова, вважаючи цю ознаку головною для визначення фразеологічності виразу. Критичне ставлення до цієї тези буде в подальшому експліковано у працях багатьох дослідників.

Ідеї Ш. Баллі отримали розвиток в працях інших французьких вчених (А. Рея, Ж. Марузо, П. Гіро), які, так само як і Ш. Баллі, спиралися на широке визначення фразеологізму, але на відміну від засновника теорії фразеології, підтримували тезу про еквівалентність фразеологічної одиниці виразу: «об'єднання декількох слів створює <...> лексичну одиницю» [Марузо 1960, с. 180], «вираз, який складається з декількох слів й створює синтаксичне та лексичне ціле» [Guiraud 1967, р. 5]. Сьогодні не викликає сумнівів той факт, що така широкозначність визначення перешкоджає диференціації фразеологічних та вільних сполучень і не розкриває суті фразеологізації. Головне досягнення французької лінгвістичної думки стосується семантичного динамізму фразеологічних виразів, який актуалізується як семантичний перенос із непередбачуваним результатом. Хоча і це положення можна спростувати, якщо взяти до уваги вмотивованість фразеологізмів, її прозорість у багатьох виразах.

Аналіз таких властивостей фразеологізмів, як семантичне злиття складників та вмотивованість [Виноградов 1986а, с. 145] дозволив поглибити уявлення про категорійні ознаки цих одиниць, що мало принципове значення для створення «класичної» фразеологічної теорії В. В. Виноградовим [Виноградов 1986а; 1986б]. Вчений покладався на два критерії фразеологічності: структурний і семантичний. За цими критеріями було здійснено класифікацію фразеологізмів на такі групи: фразеосполучення,

фразеологічні єдності, фразеологічні зрощення. Фразеосполучення диференційовані за структурною ознакою, оскільки їхнім складникам властива обмежена сполучуваність. Фразеологічні єдності та зрощення вирізняє ступінь умотивованості: фразеологічні єдності сприймаються носіями мови як одиниці з прозорішою, а отже, більшою вмотивованістю, ніж зрощення. Хоча такий різноаспектний підхід і поєднання несумісних критеріїв типології не могли пролити світло на природу усталених виразів, погляди В. В. Виноградова стали основоположними для теорії варіативності лексики, зокрема його ідея стосовно «фразеологічно зв'язаних значень»: «... мати різні значення для слова швидше означає залучатися до різних видів семантично обмежених фразеологічних зв'язків» [Виноградов 1986б, с. 176].

Класифікацію В. В. Виноградова було уточнено й доповнено в працях О. В. Куніна [Кунин 1980; 1996]. Дослідник віддає перевагу поліаспектній типології, але наполягає на розмежуванні критеріїв. Так, застосування семантичного критерія дозволяє розрізнити такі групи:

- власне фразеологізми / ідіоми (сполучення з частково або повністю переосмисленими значеннями – *in view of* “внаслідок; з огляду на те, що” [Кунин 1996, с. 299]);

- фразеоматизми (неідіоматичні вирази з ускладненим характером значення – *to the last* “до останньої хвилини життя; до самого кінця тощо” [Кунин 1996, с. 298]);

- ідіофразеоматизми (стійкі вирази, у (полісемному) складі яких один лексико-семантичний варіант має буквальне, але ускладнене значення, а інший – повністю переосмислене – *bag and baggage* “1) з усією воєнною амуніцією; 2) загалом” [Кунин 1996, с. 298]).

Отже, на думку О. В. Куніна, фразеологізми – це стійкі сполучення лексем із повністю або частково переосмисленим значенням. Такого визначення дотримуємося в дослідженні.

У подальших дослідженнях вітчизняних та зарубіжних лінгвістів не знаходимо принципово відмінних визначень. Існуючі дефініції виявляються взаємодоповнюючими. Так, наприклад, В. Мокієнко пропонує уточнити поняття фразеологізму і додає до дефініції такі ознаки, як «відносна стійкість», «відтворюваність», «експресивність», «цілісність значення» [Мокиєнко 2005]. Цей та інші, більш деталізовані, підходи до тлумачення поняття фразеологічної одиниці не викликають заперечень, оскільки торкаються важливої проблеми фразеологічного значення.

Поділяємо думку В. В. Паньків стосовно того, що «фразеологічне значення як лінгвістична категорія і надалі є предметом досліджень» [Паньків 2002, с. 102]. Вчений посилається на працю О. І. Молоткова [Молотков 1965, с. 78-79] і робить висновок про те, що фразеологізмам «приписується лексичне значення з огляду на те, що вони окрім нарізнооформленості в лексико-семантичному відношенні нічим істотно не відрізняються від слова або, в усякому випадку, мають значення в усіх відношеннях аналогічне лексичному значенню слова» [Паньків 2002, с. 102]. Отже, розгляд стійкого сполучення в аспекті теорії еквівалентності безперечно заслуговує на увагу. Питання еквівалентності фразеологічної одиниці слову буде розглянуто нижче.

1.1.2 Проблема еквівалентності фразеологічної одиниці слову. Дискусії стосовно еквівалентності фразеологічної одиниці слову стимульовані розбіжностями у поглядах вчених на поняття фразеології і фразеологізму. У вирішенні цих проблем намітилися дві тенденції: перша підтримує широке потрактування зазначених понять, а друга – вузьке.

Прибічники лексикологічного – вузького – розуміння фразеології (О. В. Кунін [Кунин 1996], М. М. Шанський [Шанский 1985]) відстоюють думку, згідно якої об'єктом вивчення може бути лише обмежена група сполучень з виразною ідіоматичністю. За таких обставин до складу фразеологізмів залучають лише словосполучення і встановлюють їх еквівалентність слову, а предикативні сполучення одиниць (речення) виключають зі складу фразеології.

На користь вузького розуміння фразеології та еквівалентності фразеологізму слову наводять численні аргументи. Узагальнюючи міркування вчених ці аргументи можна зазначити так: семантична єдність; цільнооформленість одиниць, їхня структурна неподільність й стійкість; наявність слова-ідентифікатора (Ш. Баллі), наприклад, *to rip off* = *to cheat*; відтворюваність у мовленні.

Широкий погляд на предмет дослідження фразеології (Ш. Баллі [Баллі 1991], В. В. Виноградов [Виноградов 1986а; 1986б] та інші) як самостійної лінгвістичної дисципліни передбачає, що стійкі відтворювані сполучення можуть мати форму будь-яких синтаксичних конструкцій, навіть форму складних речень. Такий підхід знайшов підтримку у працях останніх десятиріч, в яких пропонується розрізняти фразеологізми, оформлені як словосполучення, та фразеологізми, оформлені як речення. Саме таку позицію поділяємо в цьому дослідженні. Аргументи, які спростовують еквівалентність фразеологізму і слова, є такими:

- семантична єдність не може слугувати надійним критерієм, оскільки фразеологізм та слово-ідентифікатор співвідносяться як синонімічні вирази (більш образне і пряме апелювання до поняття, ідеї тощо); не всі фразеологізми мають слово-ідентифікатор (*to drink like a fish* = *to drink too much*);

- цільнооформленість може порушуватися через структурну варіативність виразів (*to play with fire* = *to play with a fire* = *to play with the fire* “to get engaged into a risky enterprise”; *to lie your water into something* = *to lie your water out of something* “to get out of a difficult situation by telling a lie or several lies”); окрім того, фразеологізми все ж нарізнооформлені на відміну від цільнооформлених одиниць, якими є окремі слова;

- відтворюваність фразеологізмів у мовленні швидше є питанням сполучуваності одиниць, адже окремі слова також можуть мати обмежену сполучуваність (рос. *карие* *очи*, укр. *вороний* *кінь* “чорний із синюватим

полиском (про масть коня)”, *знідий кінь* “темно-коричневий кінь”, *карий кінь* “темно-брунастий кінь”).

Отже, справедливими вважаємо аргументи і вузького, і широкого трактування фразеології тому, що слова та більші за обсягом утворення належать до одиниць мови, а застосовуються у мовленні з метою здійснення комунікації. Будь-які класи одиниць виявляють окремі ознаки, які є типовими для інших класів. Виходячи з наведених вище поглядів та аргументів, доцільно визнати еквівалентність фразеологізму слову в аспекті мови і мовлення.

1.1.3 Обсяг фразеології. Залежно від преференцій дослідників щодо широкого чи вузького тлумачення фразеології створюються класифікації стійких виразів. Серед численних типологій, побудованих на структурно-семантичному, граматичному, функціонально-стилістичному, історичному принципах, загально визнаною є структурно-семантична класифікація В. В. Виноградова [1986а]. Ця класифікація розрізняє такі класи фразеологізмів:

– фразеологічні зрощення – неподільні словосполучення із цілісним невмотивованими значеннями (*to ran away* “накивати п’ятами”, *to kiss the hare’s foot* “спізнюватися”), тобто такими значеннями, які не мають ніякого зв’язку із значенням складових компонентів внаслідок переосмислення і втрати прямого значення словами-компонентами, появи нового образу, збільшення емоційності та експресивності;

– фразеологічні сполучення – стійкі звороти, які характеризуються відносною самостійністю складників, оскільки один компонент виявляється семантично зумовленим й не може бути замінений іншим, а характеризуючі складники допускають взаємозаміну чи субституцію (*to be / have / prove a success* “мати успіх”);

– фразеологічні єдності – семантично неподільні, стійкі словосполучення із вмотивованим значенням, що зумовлюється впливом лексичних значень слів-компонентів (*one’s place in the sun* “місце під сонцем”).

Класифікація В. В. Виноградова стимулювала інші спроби класифікувати фразеологізми (див., наприклад, вище про підхід О. В. Куніна).

Але ці спроби мають здебільшого уточнюючий характер. Значення класифікації В. В. Виноградова полягає в тому, що вона розкрила механізм формування фразеологічного значення, зв'язок семантики цілісного сполучення із значеннями окремих складників.

М. М. Шанський [Шанский 1985] додає фразеологічні вирази – звороти з буквральними значеннями – і зазначає, що прислів'я та приказки недоцільно залучати до фразеології. О. І. Смирницький [Смирницкий 1956] розрізняє фразеологічні одиниці та ідіоми (тобто одиниці зі стертою образністю та живою метафоричністю). Н. Н. Амосова [Амосова 1989] спирається переважно на контекстологічний аналіз і пропонує розглядати окрім інших різновидів частково предикативні фразеологізми – звороти, які містять граматично ядерну одиницю («антицедент») та залежну від нього предикативну одиницю (*to see how the land lies* “з'ясувати, як ідуть справи; з'ясувати обставини”). Інші дослідники також спираються на функційно-семантичну компліментарність і вважають, що фразеологія охоплює усталені та перемінно-усталені сполучення слів.

Критичне ставлення можна висловити стосовно вельми широких поглядів на фразеологію, що дозволяє залучати до складу фразеологізмів крилаті вирази, термінологічні сполуки, кламбури тощо. Вважаємо, що цілком неперевислені вирази знаходяться поза межами фразеологічного фонду мови.

Отже, відмінності у класифікаціях фразеологізмів залежать від обраних критеріїв, преференцій та концепції конкретного дослідника, переважання широкого чи вузького розуміння фразеології. На наш погляд, запропоновані типології лише конкурують з приводу глибини диференціації. Проте відмінні підходи не виключають одне одного, а взаємодоповнюють, доводять складність та поліаспектність одиниць мови, зокрема фразеологізмів.

1.2 Традиційні методи та новітні підходи до вивчення фразеологічних одиниць

1.2.1 Традиційні методи вивчення фразеології. Зацікавленість науковців фразеологією стимулює всебічний розгляд об'єкту дослідження, що у свою чергу спонукає до урізноманітнення предмету вивчення. Не зважаючи на традиційність чи інноваційність обраних аспектів та шляхів розв'язання завдань дослідження, вчені послуговуються традиційними і добре апробованими методами – комплікативним методом, структурно-типологічним методом, методом фразеологічного аналізу, методом фразеологічної ідентифікації, методом фразеологічного опису. Ці методи детально розглянуто О. В. Куніним [Кунин 1996, с. 29-45]. Тому нижче наведено лише їх тезисну систематизацію.

Комплікативний метод спрямований на встановлення семантичної та функційної ускладненості виразів і передбачає аналіз експресивно-образних ознак фразеологізмів та визначення того, яким чином пізнавальну діяльність мовців систематизовано та конденсовано у формі стійких сполучень.

Структурно-типологічний метод орієнтований на дослідження структурної типології фразеологізмів різних мов, їхньої внутрішньої організації незалежно від екстралінгвальних та генетичних чинників. Коректність застосування цього методу вимагає від дослідника чітко визначитися з приводу таких позицій: кількість і набір мов, на матеріалі яких здійснюється дослідження; типологічна домінанта – ознака, на основі якої формується типологічний ряд; спосіб градування типологічної ознаки; прогнозування структурно-типологічної закономірності та окремих імплікацій.

Метод фразеологічного аналізу – це синхронічний погляд на фразеологію (як у статистиці, так і в динаміці). Втім він не заперечує доцільності залучення елементів діахронії, адже будь-який синхронічний стан мови є результатом особливостей її розвитку на попередніх стадіях еволюції. За

допомогою цього методу встановлюються суттєві ознаки форми (структури) та змісту фразеологізмів, здійснюється розподілення одиниць по чітко визначених класах. Проте метод унеобхіднює аналіз великих масивів одиниць з максимально можливим наповненням різних груп і підгруп фразеологізмів. Перевагу цього методу вбачаємо в тому, що він дозволяє одночасно розглянути різні аспекти фразеологічної підсистеми мови, розкрити її багатогранність, порівняти узуальні та okazіональні уживання фразеологізмів і з'ясувати можливі механізми, способи та засоби фразоутворення.

Метод фразеологічної ідентифікації застосовується для розв'язання проблеми приналежності словосполучення до тієї чи тієї групи з огляду на ступінь фразеологічності та спирається на низку показників фразеологічності: стійкість, яка допускає як цільнооформленість, так і нарізну оформленість одиниць, але не допускає можливості продукування виразів за однією породжуючою моделлю; фіксація одиниці лексикографічними довідниками; уживання одиниці у творах декількох авторів; достатній рівень компетенції мовців стосовно уживання конкретної одиниці тощо. Цей метод має очевидні переваги і теоретичну значущість. Він значно збільшує транспарентність диференціації фразеологізму та складного слова (яке в англійській мові, наприклад, може мати нарізну оформленість), фразеологізму та вільного словосполучення, фразеологізму та індивідуально-авторських зворотів.

Метод фразеологічного опису, як і метод фразеологічної ідентифікації, спрямований на аналіз типології фразеологічних виразів, приналежності конкретних фразеологізмів до певних груп чи підгруп. При цьому головну увагу приділено морфологічним та синтаксичним властивостям аналізованих одиниць: їхньої співвіднесеності з повнозначними, службовими або модальними одиницями, актуалізації сурядного чи підрядного типу зв'язків між складниками фразеологічного сполучення тощо.

Отже, зазначені методи повно або частково застосовуються в сучасних розвідках, оскільки мають важливу перевагу, яка полягає в системності аналізу фразеологічного шару. Іншими словами, зазначені методи

уможливлюють одночасний розгляд субстанціонального, змістового та функційного атрибутів мовних одиниць. Втім вони не приділяють достатньо уваги екстралінгвальним чинникам формування та функціонування фразеологізмів, виводять з фокусу уваги етнокультурний компонент фразеології та її національну специфіку, особливості концептуалізації світу в мовній картині світу, вираженої окрім численних інших засобів, фразеологічними одиницями. Цим пояснюється активізація лінгвокультурологічного та когнітологічного підходів до аналізу фразеології в останні роки.

1.2.2 Новітні міждисциплінарні підходи до вивчення фразеології. Розвідки останніх десятирічь переконливо довели, що поза межами мисленнєвої та культурної діяльності неможливо пояснити зміст фразеологізмів, реконструювати їх генезу, визначити функційний потенціал. Аксиоматичним сьогодні є положення про те, що у фразеології своєрідно віддзеркалюються національно-культурні настанови, пріоритети, традиції, стереотипні уявлення тощо [Маслова 2001; 2004; Телия 2001; 1998; Ужченко 2005; Фразеологія...1999]. Отже, аналіз фразеології унеобхіднює урахування когнітологічного / лінгвоконцептологічного та лінгвокультурологічного аспектів, адже без висвітлення зв'язків мова – культура – мислення будь-яка сучасна розвідка втрачає наукову цінність.

Слушною є думка О. Л. Толстової стосовно того, що національна фразеологія створює особливий мікросвіт, який містить у собі «моральний закон, і здоровий глузд, виражені в короткому вислові, які заповідали пращури як керівництво нащадкам» [Толстова 2007, с. 7]. Не викликає сумнівів те, що фразеологізми – це «контейнери» національної культури. Оскільки, культурна інформація зберігається у внутрішній формі фразеологічних зворотів, культурно-національну специфіку слід шукати в конотативному аспекті стійких виразів.

Цілком погоджуємося з думкою В. А. Маслової про те, що фразеологія як фрагмент мовної картини світу орієнтована на суб'єкт, тобто існує “не стільки для того, щоб описувати світ, скільки для того, щоб його інтерпретувати,

оцінювати і висловлювати суб'єктивне ставлення до нього. Саме це відрізняє фразеологізми і метафори від інших номінативних одиниць» [Маслова 2004, с. 42]. З цим гармонуює і позиція В. М. Телії, яка зазначає, що фразеологія — це «дзеркало, в якому лінгвокультурна спільність ідентифікує свою національну самосвідомість» [Телія 2001, с. 34]. Цілком закономірно дослідниця формулює мету новітніх досліджень фразеології: в самому формуванні фразеологізмів, тобто у відборі образів простежується їхній зв'язок з культурно-національними стереотипами і еталонами, що потім зберігається й відроджується в конотаціях, в асоціативно-образних зв'язках, встановлених з культурними еталонами, символами, стереотипами. Природно, що найбільш цікавими для нас в плані виявлення культурно-національної специфіки є саме фразеологізми, бо вони мають культурно-зумовлені причини або культурно-значимі наслідки [Фразеологія 1999, с. 36].

Вищезазначене дозволяє сформулювати основні кола завдань сучасних фразеологічних досліджень [див.: Телія 1998, с. 14-15]. Перше коло завдань торкається визнання фразеологічного складу як найбільш самобутньої частини лінгвокультури. Це унеобхіднює виявлення у фразеологізмах різних типів екстралінгвістичних даних стосовно зв'язків з предметною сферою культури та внутрішньомовних засобів і способів, які надають фразеологізмам здатність до культурної референції, кодування у знаковій формі ознак культури, властивих мовним спільнотам.

Друге коло завдань стосується гармонізації методів і результатів вивчення та опису культурної семантики фразеологізмів з позицій етнолінгвістичного, лінгвокультурологічного, лінгвокогнітологічного та контрастивного напрямків. Ці напрямки перетинаються за об'єктом дослідження, але не збігаються стосовно предмета вивчення. Етнолінгвістична розвідка націлена переважно на історично реконструктивний план виявлення культурних пластів у формуванні фразеологізмів [Фразеологія... 1999, с. 17]. Лінгвокультурологічний аналіз має за мету вивчити відображення сучасної культурної самосвідомості мовців народу, що розглядається як основа його

ментальності (лінгвокогнітологічний напрям). Метою контрастивного напрямку є виявлення універсального, спільного та унікального складників у фразеологічних системах різних мов [Воробьев 1997, с. 23].

Третє коло завдань охоплює пов'язані з виділенням загальної для досліджень мови і культури методологічної платформи, на базі якої мають розроблятися методи вивчення одиниць фразеологічного складу мови [Телия 2001, с. 17].

Отже, міждисциплінарність – важлива сучасна умова адекватного вивчення фразеології, адже лише інтеграцією зв'язків мова – культура – мислення можна досягнути механізми, на основі яких здійснюється взаємодія фразеологізмів як одиниць природної мови з одиницями когніції (квантами знання, концептами) та атрибутами національної культури.

1.3 Процедура аналізу формування й лексикографічної репрезентації фразеології австралійського національного варіанта англійської мови

З метою комплексного дослідження австралійської фразеології розроблено послідовну процедуру, яка охоплює такі етапи.

Перший етап передбачає відбір фразеологізмів методом суцільної вибірки з друкованих та електронних словників, а також інших джерел. На цьому етапі здійснюється інвентаризація та систематизація відібраних одиниць з метою укладання корпусу досліджуваних фразеологізмів.

Другий етап націлений на дослідження особливостей формування австралійських фразеологізмів. Через систематизацію етимологічних даних про ядерне слово виразу та фразеологізм (у разі встановленої етимології), а також культурно-історичних умов фразеологізації з'ясовуються джерела та чинники, що вплинули на розвиток конкретних одиниць та спрямували виразні тенденції динаміки фразеологічного шару англійської мови в Австралії.

Наприклад, до корпусу аналізованих одиниць увійшов вираз (*up*)*on the chain*. На підставі наявності ремарки (*Hist.* – історизм), вивчення етимології та дати першої фіксації одиниці в письмових пам'ятках (1822), кореляції цих відомостей з культурно-історичними умовами розвитку Австралії, робиться висновок про вплив демографічного чинника на розвиток фразеологічного фонду: той факт, що більшість перших поселенців належали до соціально низької групи карних злочинців віддзеркалений у фразеології. Вираз набув стійкого характеру і нових значень – “to lag behind one’s fellow workers, esp. in shearing” (1835) тощо.

Увагу буде приділено зовнішнім (історія, культура, довкілля мовців тощо) та внутрішнім чинникам (покращення мовного механізму, збереження комунікативної ефективності мови тощо) формування фразеологізмів. На цьому етапі встановлюється ефективність споконвічних та запозичених ресурсів для розвитку фразеології АВА.

Третій етап дослідження – вивчення структури та семантики фразеологізмів АВА. За допомогою структурно-семантичного методу та методу фразеологічного опису з’ясовується тип фразеологізму за структурою (порівняльний зворот тощо) та семантикою, зокрема ступенем умотивованості та семантичного злиття складників (фразеологічна єдність, напіведність, фузія, напівфузія). Наприклад, одиниці структуровані за моделлю *as* + *ADJ* + *as* буде віднесено до порівняльних зворотів, оскільки структура *as/so* ... *as* належить до порівняльних.

Залежно від частинномовної приналежності ядерного складника фразеологізми розподіляються по таких групах: іменникові, ад’єктивні, дієслівні, прислівникові, вигуківі. Наприклад, у складі виразу *to pack them* “to be frightened” ядерна складова є дієсловом. Отже, вираз належить до дієслівних фразеологізмів.

Наступний крок – визначення семантичної структури досліджуваних одиниць та семантичних змін за допомогою компонентного (семного) аналізу, аналізу словникових дефініцій. Контекстологічний аналіз буде застосовано

для розкриття актуальних значень та функційних особливостей фразеологізмів, а елементи культурологічного аналізу забезпечать з'ясування кореляції текстових смислів з інформацією загальнокультурного фонду. Наприклад, у структурі значення фразеологізму *to go crook at* “to act dishonestly” протягом ХХ ст. спостерігаємо розвиток полісемії. За етимологічними даними, одиницю *crook* запозичено із британського соціолекту (*krook, kronk* [var. of Br. dial. *crank* ‘dishonest’] в к. ХІХ ст. у значенні “dishonest; criminal; ban inferior”, а на початку ХХ ст. сформовано фразеологізм [The Concise Australian... 1997, p. 146-147]. Упродовж перших двадцяти років свого функціонування фразеологізм розвинув декілька ЛСВ: (1906) “to act dishonestly” > (1910) “to become angry” > (1918) “to become ill” (1919) “to deteriorate, to cease functioning adequately”.

Компонентний аналіз дозволив виявити наявність таких сем: ‘behave / behaviour’, ‘untrustful’ > ‘strong feeling’, ‘suffering’ > ‘worse’, ‘condition’. Аналіз історії розвитку значень засвідчує актуальність соціокультурної складової, пов’язаної із злочинною діяльністю, на ранніх етапах колонізації, коли більшість мігрантів були вихідцями з декласованих прошарків суспільства. З часом акцентуації зазнають інші аспекти життя в Австралії першої половини ХХ ст.: члени австралійського суспільства налаштовані на покращення соціального клімату та умов життя, тому не тільки порушення закону є соціально несхвальною поведінкою, а й вияв емоцій, неякісна праця, поганий стан чи хвороба також викликають негативну оцінку: “... **not turn in a good performance because you’re sick, and then in a day or two go crook again**” (1976, I. Oakes *Crash Thought* 237) [цит. за: The Concise Australian... 1997, p. 147]. За результатами аналізу словникових дефініцій, компонентного та контекстологічного аналізу формулюються висновки про номінативно-оцінну семантику досліджуваних фразеологізмів.

Четвертий етап націлений на аналіз репрезентації фразеологізмів АВА в різних типах регіональних словників. Цілком слушною є думка стосовно принципів теорії та практики укладання фразеологічних словників різного

типу, які залежать від особливостей вирішення теоретичних питань, якості та обсягу вивчення літературної, регіональної, субстандартної (наприклад, сленгової) ідіоматики [Ужченко 2005]. Вважаємо, що ці самі принципи є дієвими також для укладання загальних словників з акцентом на регіональній специфіці лексичного складу. Окрім того, різноманітність та багатоаспектність словників передбачає врахування низки їхніх диференційних ознак [Дубичинский 1998, с. 43-46]:

- за призначенням – загальні та спеціальні (призначені для таких спеціальних потреб, як професійна, наукова, навчальна діяльність);

- за аспектом опису лексичних одиниць – тлумачні та словники, які фокусуються на конкретному аспекті (сполучуваність, синонімія, антонімія);

- за кількістю мов – одномовні та багатомовні;

- за обсягом лексики – словники без обмежень та словники, орієнтовані на конкретні лексичні розряди;

- за оформленням та деталізацією інформації – комп'ютерні та друковані;

- за функційним спрямуванням (функційно-галузеві, зокрема термінологічні, вузькоспеціальні, тематичні тощо та функційно-образні – словники фразеологізмів та крилатих виразів);

- за порядком подання лексичного матеріалу (семасіологічні алфавітні та ономасіологічні);

- за культурологічним параметром (ономастичні, країнознавчі тощо).

На цьому етапі дослідження встановлюється наявність фразеологізмів у словниковому реєстрі; критерії відбору фразеологічних одиниць для словника; аналізується вид, порядок та повнота інформації щодо фразеологічних одиниць на рівні макро- та мікроструктури словників. Інтерпретацію лексикографічного портретування фразеологізмів у словниках австралійського варіанта англійської мови буде здійснено за допомогою методів моделювання й інтегрального опису.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ТА ЛЕКСИКОГРАФУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Становлення фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови

2.1.1 Зовнішні чинники формування фразеологізмів. Фразеологія австралійського варіанта англійської мови формувалася під впливом як зовнішніх (екстралінгвальних), так і внутрішніх (лінгвальних) чинників. Зовнішні чинники утворення фразеологізмів обумовлені особливостями історії, культури та довкілля мовців. До зовнішніх чинників слід віднести географічний, історичний, соціальний, етнічний та культурний фактори. Внутрішні чинники пов'язані з цілеспрямованою тенденцією до вдосконалення системи, зокрема покращення мовного механізму та збереження комунікативної ефективності мови. Розглянемо дію зазначених чинників.

Вплив географічного чинника вбачаємо в тому, що англійська мова в Австралії еволюціонувала в умовах географічної віддаленості від метрополії та інших країн, але наближеності до іншого регіону свого поширення – Нової Зеландії. Внаслідок цього австралійський варіант частково зберігав споконвічну спадщину, розвивав перевезені поселенцями лексико-фразеологічні засоби, які в Британії поступово втрачали актуальність і залишалися у складі лексичних систем регіональних діалектів або зазнавали архаїзації.

Наприклад, фразеологізм *to have a derry on* “to have a prejudice against” (1883 – тут і далі дата першої фіксації одиниці письмовими пам'ятками в АВА) утворився на основі британського діалектизму *derry* “noise, disorder”

(скорочення від *derry down*). Одиниця трапляється у сучасних австралійських та новозеландських контекстах [CAND 1992, p. 160; Collins 2020]: “*Chaldeans ... had a derry on Christians anyhow, for mucking up all their forecasts, like Daniel did*” [Gore 1968, p. 46]. Натомість британський узус обмежує одиницю текстами фольклорних пісень, здебільшого популярних на початку XIX ст. Імовірно, що лексема *derry* уживалася в приспівках як вираження суму, радощі чи іншого почуття, сприяло виразності тексту пісні, робило її різноманітнішою, яскравішою, емоційнішою, ритмічною та легшою для запам’ятовування (див. Додаток А):

A Cobler there was, and he liv’d in a stall, ...

No ambition had he, nor duns at his gate;

***Derry** down, down, down, **derry** down, ...*

[Ritson 1813, p. 164-165].

Географічне сусідство з Новою Зеландією, історія та культурний обмін між країнами стимулювали появу спільного для австралійського та новозеландського варіантів англійської мови фразеологічного фонду. Наприклад, *to get / go for a / the catch* “to take, or attempt to take, a sheep from the catching-pen just before the signal for the end of a run sound”: (1933) “*Catch – Just before stopping time in a wool shed, a shearer tries to finish the sheep he is on and catch another which he can finish at ease after the knock-off*” (Press Christchurch (Akland Gloss.) 23 Sept. 13 [цит. за: CAND 1992, p. 110; The Dictionary 1997, p. 136].

Географічний чинник, зокрема унікальність австралійської природи, позначився на структурі великої кількості стійких (25% проаналізованих одиниць) виразів, до яких залучаються назви природних реалій: *dry as **the Simpson Desert*** (< *the Simpson Desert* “a large area of dry, red sandy plain and dunes in **Northern Territory, South Australia and Queensland in Central Australia**”), *drier than a dead **dingo’s donger*** (< *dingo* “a dog that is **found in Australia**”), *dry as a **kookaburra’s khyber*** (*kookaburra* “a species of kingfishers **native to Australia**”) “very dry”.

Історичний чинник вплинув на динаміку поповнення лексико-семантичної системи АВА фразеологізмами. У розвитку австралійського суспільства важливими були такі періоди: I – доколоніальний період (до XVIII ст.); II – колоніальний період (к. XVIII ст. – поч. XX ст.); III – постколоніальний період (поч. XX ст. – до теперішнього часу).

Упродовж доколоніального періоду відбувалося заселення Австралії тубільними племенами, а англійська мова не була складником соціолінгвальної ситуації на континенті.

Колоніальний період охоплює два етапи освоєння Австралії європейцями. На першому етапі (к. XVIII ст. – сер. XIX ст.) здійснювалася початкова міграція з Європи, яка завершилася створенням перших поселень, витісненням місцевих мешканців, масовим прибуттям декласованої частини населення з Великої Британії. Сформовані протягом цього періоду стійкі вирази віддзеркалювали здебільшого специфіку природних та соціальних умов життя перших колоністів, наприклад, *as poor as a bandicoot* “very poor” (1830), *beyond the black stump* “beyond civilisation, deep in the outback”, *this side of the black stump* “smth that belongs to the known world” (с 1831), *done like a dinner* “about smb who is completely and efficiently demolished” (с 1853).

Другий етап, який тривав з сер. XIX ст. до поч. XX ст., характеризується вільною міграцією з різних регіонів Великої Британії, розвитком фермерства, зокрема вівчарства, виробництва шкіри, вовни та м'яса. Інтенсивним було видобування золотих родовищ (епоха «золотої лихоманки»). Цей період характеризується активізацією утворення фразеологічних зворотів, у значеннях та структурі яких втілено особливості життя в колонії, наприклад, *like a shag on a rock* (1845), *as lonely (or miserable) as a shag on a rock* (1864) “an emblem of isolation, deprivation, and exposure”, *I didn't come down in the last shower* “I'm not stupid, don't try and put one over me! A response to someone who is taking you for a fool, and indicates that you have more experience or shrewdness than you have been given credit for” (1883), *to put the hard word on* “to make demands (especially monetary or sexual) on (someone)” (1915), *magic pudding*

“an endlessly renewable resource” (1918), *like a stunned mullet* “dazed, stupefied; uncomprehending; unconscious” (1918), *put the moz on* “to exert a malign influence upon (a person)” (1920s), *on the sheep’s back, riding on the sheep’s back, living off the sheep’s back* “a phrase used to allude to wool as the source of Australia’s national prosperity” (1924).

Починаючи з ХХ ст., триває постколоніальний період в історії Австралії. Протягом першої половини ХХ ст. відбулося створення австралійського Союзу, розвивалися взаємовідносини з Новою Зеландією, важливою була участь Австралії у Першій світовій війні. Зазначені події стимулювали утворення таких виразів – *to have tickets on yourself* “to have an exaggerated sense of one’s own importance or value; to be conceited” (с 1904, але вираз набув популярності під час Першої світової війни), *she’s apples* “everything is fine, all is well” (1920s), *what do you think this is, bush week?* “Do you think I’m stupid”? (1940s);

Друга половина ХХ ст. засвідчила участь Австралії в антифашистській коаліції держав протягом Другої світової війни, союз з Великою Британією та США в азійських операціях, співпрацю з США в галузі інженерно-транспортного будівництва. Ці події стимулювали розвиток фразеології стосовно соціально-політичного життя, наприклад, *go troppo* “to become mentally disturbed; to go crazy or wild: first used by Australian troops in the Pacific during the Second World War, and arose from the idea that long exposure to tropical conditions affected your sanity” (1945), *Canberra bashing* “the act or process of criticising the Australian Government and its bureaucracy” (1970), *cup of tea, a Bex, and a good lie down* “used to indicate the need for a rest in order to settle down, solve a problem, etc.; a panacea” (1965), *donkey vote* “a stupid vote” (1955).

Австралія ХХІ ст. – розвинена країна, із власною культурою, політичною та економічною системами. Австралійська політика підтримує розвиток співпраці з країнами Тихоокеанського регіону, збереження позитивних стосунків з традиційними політичними та економічними партнерами.

Фразеологізми останніх десятиріч віддзеркалюють особливості соціальної сфери, політичне та культурне життя Австралійського Союзу. Фразеологічні новотвори здебільшого представлені експресивними виразами, які втілюють емоційну реакцію австралійців на події сьогодення. Наприклад, вираз *barbecue stopper* (2001), який уживається у різних контекстах на позначення чогось дуже важливого (“a topic of great public interest, especially a political one”), вмотивований тим, що перервати пікнік (*barbecue*) – улюблену розвагу австралійців – може лише щось вкрай виняткове, сенсаційне [The Dictionary ... 2007]. Приклад *straight to the poolroom* (1998) “the great value of a gift, prize, object, etc.” втілює шанобливе ставлення та високу оцінку подарунку (“suggesting it is so wonderful that it should be preserved as a trophy” [Meanings and origins... 2020]).

Соціальний чинник позначився на підвищенні емоційності, експресивності австралійської фразеології, яка своєю метафоричністю схожа на сленг (*Australian slang*), адже експресивність вербальної поведінки англійськомовних австралійців закорінена в мовленнєвій практиці злочинців, висланих з Великої Британії до Австралії упродовж к. XVIII ст. – поч. XIX ст. (“the language of Australian convictism” [Laugesen 2002, p. v]). Як влучно зазначає А. Лаугесен, “історія лексики (англійської мови в Австралії) зумовлена природою соціуму, який дав їй початок” (“the convict birthstain”) [т.с.]. У мовленні декласованих поселенців (*Flash language*) зародилися такі вирази: *to be as drunk as Chloe* “to be very drunk indeed”, *to be a wake-up to that* “to be awake to any scheme, deception, or design”, *to cobber up with smb* “to take a liking to anyone”, етимологічно пов’язане з кокні *Stone the crows!* “an expression of surprise” та інші.

Етнічний чинник урізноманітнив джерела формування фразеологізованих одиниць в АВА. Серед стійких виразів трапляються такі, які у своїй структурі містять запозичення з мов контактуючих етносів. Наприклад: *to put the moz on* (1920) “to exert a malign influence upon (a person), to jinx” (< *moz*, an abbreviated form of *mozzle*, which is derived from the Hebrew

word *mazzal* meaning ‘luck’, probably came into Australian English via **German Yiddish** speakers) [Meanings and origins... 2020]; *on the wallaby track / on the wallaby* (1840) “the route followed by a person who journeys through the country, especially in search of seasonal work” (< **wallaby**, a borrowing into English from the **Sydney Aboriginal language** used to describe many smaller marsupials of the family Macropididae) [т.с.], *galah session* (1963) “1) a period allocated for private conversation, especially between women on isolated stations, over an outback radio network; 2) a long chat” (< *galah* ‘a kind of cockatoo which usually appears in a large flock and has a raucous call’, from **Yuwaalaraay** and related **Aboriginal languages of northern New South Wales**) [т.с.].

Культурний чинник стимулював збагачення фразеології АВА та продуктивність виразів, які втілюють головні цінності австралійської культури, стилю буття, риси національного характеру. Вони пов’язані з етосом Бушу (*the Bush*) – концептом австралійської глибинки – й формувалися в жорстких умовах адаптації мігрантів з Британії до нових умов існування. Домінанти австралійської культури охоплюють такі цінності:

– фізичну силу та витривалість (*steel all through* “very strong (about a native Australian)” vs *made of paste* “unexperienced and not physically strong (about Englishmen arriving from ‘home’ ”, *fit / strong as a malee bull* “very strong and healthy”), вміння долати нудьгу та труднощі (*to go bush* “of anyone making himself scarce”, *on the burst* “to be on a spree, prolonged drinking”, *to bush it* “to camp out in the bush; to put up with the hardships of bush life”, *such is life* “an expression of resignation; a philosophical acceptance of the bad things that happen in life”);

– невибагливість (*to bush it* “to camp out overnight on a journey, instead of seeking an accommodation house or shelter of some kind”);

– кмітливість та винахідливість (*bush telegraph* “1) informing and alerting bushrangers about the movements of the police; 2) any unofficial system of conveying information”, *(first) cab off the rank* “the first to take advantage of an opportunity”);

– сміливість і готовність ризикувати (*as game as Ned Kelly* “fearless in the face of odds; foolhardy”, *Sydney or the Bush* “staking everything on the one throw”, *give it a burl* “to make a trial of, risk an attempt”);

– самотійність, здатність покладатися лише на себе (*to take the bush* “to abscond; to decamp”);

– партнерство, доброзичливість, бажання надати допомогу, поділитися досвідом (*to get on like a bushfire* “applied to a rapidly developing friendship”);

– стриманість та негативне ставлення до тих, хто не вміє керувати собою, виявляє роздратування (*to perform / lose one’s block* “to lose one’s temper, have an angry outburst”, *to do one’s block* “т.с.”), демонструє почуття, забагато розмовляє (*bull artist, meadow mayonnaise* “someone who talks a lot in an airy, worthless manner”, *coward confetti* “т.с.”).

Аналіз прикладів засвідчив, що за допомогою фразеологізмів в австралійській англійськомовній картині світу актуалізовано автостереотип австралійця – представника маскуліної культури. Це особливий тип чоловіка, який вирізняється своєю зовнішністю та поведінкою. Отже, поряд з іншими виявами австралійської культури, фразеологія віддзеркалює своєрідний стиль буття бушменів (*bushmanship* “the ability to travel through, or live in, inhospitable country, esp. that which is unfamiliar and unsettled, without getting into difficulty”) та свегменів (*swagman* “an itinerant worker, especially one in search of employment, who carries a swag; a vagrant”, *to up swag* “to pack up one’s possessions and set out on a journey”). Такі спостереження дозволяють дійти висновку про важливість впливу соціального аспекту на культурно-національний компонент фразеології АВА.

2.1.2 Внутрішні чинники формування фразеологізмів. Попри те, що екстралінгвальні фактори виявилися вельми потужними, не можна відкидати вплив внутрішніх (лінгвальних) чинників. Слід зазначити такі тенденції:

- тенденція до вираження різних значень різними формами;
- тенденція до вираження однакових чи близьких значень однією формою

- тенденція до вживання експресивніших форм;
- тенденція до економії мовних засобів.

Першу тенденцію демонструють фразеологічні антоніми, які структуровані за однією моделлю. Наприклад, ADV + DETERM + N: *up the country* “away from a centre of population; into the interior of the country” VS *down the country* “to or towards a (capital) city”. Протилежність значень досягається уживанням прислівників, між якими встановлюється семантичне відношення опозитивності (*up* ‘periphery’ VS *down* ‘centre’).

Дія другої та третьої тенденцій реалізується, наприклад, у багатозначності окремих фразеологізмів: *to put the acid on* “1) to exert a pressure that is difficult to resist; 2) to exert such pressure on (a person, etc.), to pressure (someone) for a favour etc.; 3) to be successful in the exertion of such pressure”. В аспекті лексичної семантики, до складу фразеологізму залучається дієслово, яке належить до категорії акціональних дієслів переміщення (*to put* “to **move** smth or smb into the stated place, position, direction”). У лінгвістичному плані фразеологізація дієслова виявляється недостатньо вмотивованою. Натомість когнітивна інтерпретація внутрішньої форми фразеологізму засвідчує, що сема ‘рух’ передбачає каузацію та зміну ситуації, до якої залучаються учасники (суб’єкт і об’єкт дії). Інтеграція ЛСВ створюється актуалізацією асоціативної (метонімічної) когнітивної моделі ‘ВПЛИВ (суб’єкта на об’єкт дії – ‘to exert on a person’) > РЕЗУЛЬТАТ ВПЛИВУ (стан, досягнутий суб’єктом дії – ‘to be successful in exertion’). Отже, концептуальний аналіз дозволяє встановити каузативно-акціональне категоріальне значення дієслова *put*, а також обґрунтувати вмотивованість фразеологізації.

Експресивність виразу досягається створенням яскравого образу шляхом актуалізації онтологічної когнітивної метафори, яка поєднує джерело концептуалізації ‘РЕЧОВИНА (сильний розчинник)’ (*acid* “any of various chemical substances able to damage whatever they touch”) з цільовою сферою концептуалізації ‘СТАН НАПРУЖЕННЯ; ДІЯ, СПРЯМОВАНА НА

ДОСЯГНЕННЯ ПЕВНОЇ МЕТИ' (*exertion* "the use of smth such as authority, power, influence, etc. in order to make smth happen").

Продуктивність схожих форм спостерігається також у позначеннях номінативно щільних сфер ("very unhappy" – *as miserable as a bandicoot, as poor as a bandicoot, as bald as a bandicoot, as blind as a bandicoot, as hungry as a bandicoot*).

Проявом тенденції до економії мовних засобів є скорочені за формою фразеологічні варіанти, вилучені складники яких легко реконструюються мовцями. Наприклад, у складі фразеологізму *to not have a brass razoo* (1919) "to have nothing; to be penniless" уживання одиниці *brass* необов'язкове (*to not have a razoo*). Сполучення *brass razoo* означає дрібні гроші ("a trivial coin" [The Concise... 1992, p. 447]), які зазвичай виготовляли з міді (пор. рос. *медяк*, укр. *мідняк*, *мідяк* "мідна монета" [Етимологічний ... 1989, с. 472], англ. *copper* "a brown coin of low value", нім. *Kupfer*, *Kupfergeld*, польськ. *miedziak*, *miedziaki* тощо). Елімінація дозволяє уникнути в мовленні надмірної експлікації загальновідомих фактів, посилення на розповсюджені речі, явища тощо.

Порівняймо два контексти. Повний варіант фразеологізму уживається задля відтворення неприємного враження від докучливого, монотонного мовлення: "*For all their pestering they never got a brass razoo*" (1982. R. Hall. *Just Relations* 487) [цит. за: The Concise... 1992, p. 447]. Повна форма іконічно кодує повторюваність, монотонність дій, слів, що підтверджується шляхом експліцитного вираження негативного ставлення до ситуації за допомогою контекстного наближення дієслова *pester* "to behave in an annoying manner towards smb by asking for smth repeatedly".

Скорочений варіант трапляється в розмовному мовленні, зокрема в комунікативній ситуації, коли емоційність важливіша за повноту викладу інформації: "*'Did you have any bank to kick off with?' 'Not a razoo.'*" (1919. C. Drew. *Doings of Dave* 28) [цит. за: The Concise... 1992, p. 447]. Експресивність мовлення, оцінна акцентуація досягаються інтеграцією

компактної форми усталеного виразу та фразового дієслова (*kick off* “to begin”).

Переважанням прагматичного аспекту над когнітивною складовою повідомлення можна пояснити такі фразеологічні компресії, як *Buckley's* від *Buckley's chance* (1895) “a forlorn hope; no prospect whatever”, а також *You've got Buckley's* замість *You've got Buckley's or none* “no chance; it's as good as impossible”. Вилучені складники *chance* та *or none* легко відновлюються в пам'яті мовців завдяки прецедентній ситуації. Походження виразу пов'язане з історичним минулим Австралії. Злочинцю на ім'я Уільям Баклі вдалося уникнути покарання. Протягом 32 років він був вимушений ховатися в Буші (*the Bush* “country which remains in its natural state”) та мешкати з кочовим племенем аборигенів штату Вікторія. Ці події не тільки добре відомі австралійцям, вони становлять частку колективного досвіду носіїв культури

Поділяємо думку В. Красних [Красных 2002, с. 60-78] стосовно того, що реальна ситуація може стати інваріантною та слугувати національно-детермінованим еталоном для різних ситуацій певного типу. Статус прецедента забезпечують декілька принципів: обізнаність носіїв лінгвокогнітивного комплексу культури, їхня культурна, мовна і мовленнєва компетенція, когнітивна актуальність та частотність апеляції до ситуації. Релевантність зазначених принципів підтверджується функціонуванням різноманітних фразеологізмів із значенням “no chance at all or a negligible chance of success”: окрім наведених вище варіантів, також *two chances, mine and Buckley's; You've got two chances mate. Buckley's and none; Buckley's choice; Buckley's hope; Buckley's show; Buckley and Nunn.*

Ситуація Баклі становить алгоритм сприйняття низки ситуацій чи так званих “п'ятдесят на п'ятдесят” можливостей: професійного зросту (“*your chances of promotion are Bucklye's*” [цит. за: The Concise... 1992, p. 85]); покупки одягу (“*Buckley's chance. We have two kinds, those too large and those too small*”) [т.с.]; розв'язання наукової проблеми (“... *anybody attempting to resolve the mind-body problem had Buckley's chance*” [McLaren 2010, p. 81]);

успішної комунікації (“*Even with hard yakka, you’ve got Buckley’s of understanding this dinkum English sentence, unless you’re an Aussie*” [Taft 1993, p. 1]); виконання соціально-політичних зобов’язань (“*...Government while we’re in the war.*” *The man in the street has got Buckley’s.*” *Unless you live in Toorak.*” *A change is as good as a feed to what we got now. Gorton I reckon is too young to run this country. Kennedy of America, he was different...*” [Edgar 1974, p. 99]) тощо.

Слід зазначити, що скорочений варіант фразеологізму уможливорює актуалізація прецедентної ситуації через тісно пов’язаний з цією ситуацією експлікатор – прецедентне ім’я (*Buckley*), яке виявляється достатнім для апеляції до ситуації та віддзеркалення типових уявлень австралійців.

Компактні структури фразеологізмів забезпечують економію комунікативних зусиль, прискорюють комунікацію, збільшують її ефективність. Інший спосіб мовної компресії полягає в субституції декількох складників у структурі фразеологізму одним компонентом. Така варіативність форм дозволяє передати більший обсяг інформації за менший проміжок часу: *a big note man* (the 1950s, now outdated) > *a big noter* “a person who handled or bet large sums of money – big notes”.

Отже, внутрішні чинники формування фразеології сприяють покращенню механізму та збереженню комунікативної ефективності мови.

2.1.3 Джерела утворення фразеологізмів. Джерела формування фразеологізмів в АВА визначаються особливостями історії англійської мови в Австралії. Попри те, що наведені приклади демонструють різноманітне походження фразеологізмів, пріоритетними виявляються внутрішні ресурси. Протягом XVIII – XIX ст. фразеологізації зазнають одиниці, етимологічно пов’язані з жаргоном злочинців та регіональними діалектами Великої Британії. У XX ст. помітний вплив американського варіанта англійської мови. Запозичення з мов аборигенів та мігрантів з різних країн залучаються до структури фразеологізмів на всіх етапах еволюції

лексики АВА. Наведемо окремі приклади фразеологізмів АВА, до структури яких залучаються одиниці різної етимології (див. також вище):

а) **споконвічні** функційно нейтральні одиниці (*ducks on the pond* “warning cry from a male as a signal to other men that a woman is approaching a traditionally all-male environment”);

б) **внутрішні запозичення** (з варіантів англійської мови), зокрема

– жаргон злочинців XIX ст. (*to let smb off with a canary* (1859) “to give smb a punishment of one hundred lashes” < British criminal slang canary (bird) “a jailbird, a convict”; *to swag it* (1859) “to travel as a swagman, a tramp”, *to up swag* (1873) “to pack up one’s possessions and set off on a journey” < convict Flash language swag “a thief’s plunder or booty”);

– регіональні діалекти Великої Британії (*to have / take a geek at* “to look at” < Scottish, Northern England dialect keek “to look, to peep”; *rattle your dags* (1870s) “hurry up, get a move on” < British dialect dags “clumps of matted wool and dung which hang around a sheep’s rear end”);

– британський сленг (*she’s apples* (1920s) rhyming slang apple and spice, apple and rice “nice”);

– американський варіант англійської мови (*ant’s pants* (1930s) “smth extremely impressive; the best of its kind” < US *bee’s knees, cat’s whiskers* “smth extremely impressive; the best of its kind”; *to get the rough / wrong end of the pineapple* (1959) “to get a raw deal, or to receive unfair or inequitable treatment” < US *to get the fuzzy end of the lollypop* “to get a raw deal, or to receive unfair or inequitable treatment”);

в) **зовнішні запозичення**, зокрема

– запозичення з автохтонних мов Австралії (*within cooee* “within earshot; within reach, near” < Abor. gawi / guwi ‘come here’); *to go bung* “to be financially bankrupt, to come to nought; to fail, to collapse, to break down” < Australian Pidgin (late 19th c.) *go bung* “to die” < Abor. Yagara bang “dead”);

– запозичення з мов мігрантів (*put the moz on* “exert a malign influence upon (a person) < German Yiddish speakers (the 1920s) < Hebrew *mazzal* ‘luck’).

Джерельна база фразеології АВА співвідноситься з різними аспектами життя в Австралії, зокрема:

– історією суспільства (*Buckley's chance* (1895) “a forlorn hope; no prospect whatever” < William Buckley “the convict who escaped from Port Phillip in 1803 and lived for 32 years with Aboriginal people in southern Victoria”);

– політикою (*light on the hill* “a catchphrase in Australian politics; used as a reference to the ideals of the Australian Labor Party; used to evoke traditional Labor values” < (1949) Prime Minister Ben Chifley’s speech the light on the hill “of the Labor goal of social justice which is to be reached by working for the betterment of mankind”);

– спортом, зокрема кінними перегонами (*off like a bride's nightie* (1960s) “leaving immediately; making a hasty departure; at full speed” < (horseracing) “a horse that moved very quickly out of the starting gates”), серфінгом (*send it down Hughie* (1950s) “a request for good waves” < Hughie “the rain god, and a request for a heavy fall of rain”), ковзанярським спортом (*do a Bradbury* “be the unlikely winner of an event; to win an event coming from well behind” < Steven Bradbury “a winner of a gold medal in speed skating at the 2002 Winter Olympics after his opponents fell”);

– фольклором (*to waltz Matilda* (1880s) “to carry a swag; to travel the road; to refer to the hard slog of carrying your possessions as you travel on foot” < ‘Waltzing Matilda’ “the lyrics to the song, penned by Banjo Patterson, about a swagman that became Australia’s famous national song strongly associated with national identity”);

– мистецтвом, наприклад, театром (*cup of tea, a Bex, and a good lie down* “the need for a rest in order to settle down, solve a problem, etc.; a panacea” < “the title of a revue at the Phillip Street Theatre in Sydney 1965”) тощо.

Отже, на формування фразеології АВА вплинули різні чинники, серед яких зовнішні фактори мовного розвитку виявилися потужнішими за внутрішні. Попри різноманітність етимології фразеологізованих одиниць, переважають внутрішні питомі джерела.

Наступний підрозділ містить аналіз структурно-семантичних та функційних особливостей фразеологізмів в АВА.

2.2 Структурно-семантичні та функційні властивості фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови

2.2.1 Структурні особливості австралійських фразеологізмів.

З огляду на структуру австралійська фразеологія різноманітна. Фразеологізації зазнали назви ендемічних рослин (*up a **gum** tree* “in trouble or a big mess”), тварин (*dry as a dead **dingo**'s donga* “very dry”), культурних та соціальних реалій (*razor gang* “a parliamentary committee established to examine ways of reducing public expenditure” < “the name of a violent street gang in Sydney in 1927 who were armed with razors”), власні назви (*shoot through like a **Bondi** tram* “a hasty departure or speedy action” < *Bondi* “the Sydney suburb renowned worldwide for its surf beach”) тощо.

Нижче наведено основні типи усталених виразів, систематизовані за моделями їхньої будови: (а) одиниці, які співвідносяться зі словосполученнями; (б) одиниці, утворені за моделями речення.

Одиниці, які співвідносяться зі словосполученнями, утворюються за моделями реалізації субстантивної, атрибутивної, дієслівної та адвербіальної функцій фразеологізмів. До таких належать, наприклад, наступні:

– ADJ + N/NP (*good oil* “reliable, and therefore welcome, information”, *fair go* “a reasonable chance, a fair deal”, *raw prawn* “an act of deception; a ‘swiftie’; an unfair action or circumstance, a rough deal”, *fair suck of the sauce bottle* “to be steady on, be reasonable”);

– N_{ATTRIB} + N (*donkey vote* “a stupid vote”);

– PREP (+ DETERM) + N/NP (*on the wallaby track / on the wallaby* “the route followed by a person who journeys through the country, especially in search

of seasonal work”);

– ADJ / PART + PREP (+DETERM) + N/NP (*riding on the sheep's back* “to allude to wool as the source of Australia’s national prosperity”, *full up to dolly's wax / fed up to dolly's wax* “you have eaten enough”);

– V + DETERM + N (*stir the possum* “to excite interest or controversy; to liven things up”).

Поширеними є конструкції, де стрижневим складником виступає дієслово. Цей факт імовірно обумовлений акцентуацією на діяльнісному аспекті віддзеркалення дійсності у фразеологічній картині світу, реалізованій засобами АВА. Проте слід зазначити, що навіть за допомогою кількісних підрахунків вкрай важко, якщо взагалі можливо, встановити продуктивність тих чи тих моделей.

Привертає увагу поширеність фразеологічних одиниць з підрядними сполучниками, зокрема організованих за допомогою порівняльних сполучників *like* та *as*. Наприклад, *to carry on like a pork chop* “to behave foolishly, to make a fuss, to complain, or to rant”, *like a pork chop in a synagogue* “something that is unpopular, unlikely, or rare (with reference to the Jewish prohibition of the eating of pork)”, *flash as a rat with a gold tooth* “ostentatious, showy and a bit too flashily dressed” тощо. Помітно, що внаслідок фразеологізації компаративна семантика виразів нівелюється. За своїм значенням і функціями багато з них співвідносяться зі словом, наприклад: *done like a dinner* “(comprehensively) outwitted or defeated”, *flash as a rat with a gold tooth* “ostentatious, showy (and a bit too flashily dressed)”, *flat out like a lizard drinking* “(extremely) busy”, *as game as Ned Kelly* “fearless (in the face of odds); foolhardy”. Компаративні фразеологізми структуровані за такими моделями:

– **like** + N / NP (*like a shag on a rock* “lonely or isolated”, *like a dropped pie* “ugly”);

– V / PHV + **like** + N / NP (*go off like a frog in a sock* “go berserk”);

– ADJ / PART + **like** + N / NP (*grinning like a shot fox* “uncomprehendingly

smiling”);

– ADJ / PART + **as** + N / NP (*dry as a wooden rod* “very dry area or very thirsty”, *full as a centipede’s sock drawer* “very full”, *mad as a meat-axe* “crazy”, *popular as a rattle snake in a lucky dip* “unpopular person”, awkward as a crow on a bike “extremely awkward in behaviour”);

– **as** + ADJ + **as** + N / NP (*as full as a Pommy complaint box* “very full; very drunk”, *as hungry as a bandicoot* “starving”, *as dead as a dingo* “completely dead”, *as fit as a mallee bull* “very strong”, *as mad as a cut snake* “crazy, eccentric”, *as happy as Larry* “extremely happy”).

Фразеологічні одиниці предикативної будови представлені виразами, які утворилися за моделлю речення, та вигуківими виразами.

Предикативні фразеологізми АВА утворені за такими моделями речень:

– двоскладне речення, в якому дія позначена дієсловом дійсного способу (*we’ll all be rooned* “We will all be ruined: an expression of pessimism”);

– двоскладне речення, в якому дія позначена аналітичною формою дієслова умовного способу (*May your chooks turn into emus and kick your dunny door down* “a way of wishing someone bad luck”);

– односкладне речення, в якому дія позначена дієсловом наказового способу (*rattle your dags* “Hurry up, get a move on”, *don’t come the raw prawn with me* “don’t try to treat me like a fool”);

– односкладне речення, в якому дія позначена аналітичною формою дієслова умовного способу (*wouldn’t work in an iron lung* “extremely lazy”).

Фразеологізми вигуківого типу уживаються для вираження різних емоцій: *Just the shiny!* “an expression of approbation”, *She’s apples!* “an expression of general approbation”, *Shit on the liver!* “an emotional reaction to the cause of anger”, *My bloody oath!* “an expression of irritation”.

Необхідно зауважити, що у створенні фразеологізмів АВА важливе значення мають аналогія, римування, а також трансномінація (*things are crook in Tallarook, there’s no work at Bourke, got the arse at Bulli Pass, no lucre at Echuca, everything’s wrong at Wollongong, things are weak at Julia Creek* “things

that are bad or unpleasant”). Це додає фразеологізмам ще більшої експресивності, забезпечує вербальну реалізацію емоційності, небайдужого ставлення до того, що відбувається, про що йде мова.

Отже, експресивно-оцінну насиченість слід вважати важливою рисою типової соціально схвальної поведінки представників австралійської культури.

2.2.2 Номінативно-оцінна семантика австралійських фразеологізмів. Семантика австралійських стійких виразів не менш різноманітна, ніж їхня структура.

За ступенем злиття складників наявні такі типи: фразеологічні зрощення (*to talk the legs off an iron pot* “of smb who is excessively talkative or is especially convincing”), фразеологічні єдності (*wet enough to bog a duck* “incredibly wet and rainy”), фразеологічні сполучення (*to make a (young) man*, а не *to *do a young man* “to initiate an Aboriginal male ceremonially into manhood”) та фразеологічні вирази (*The bigger the hat, the smaller the property* “The more someone talks oneself up, the less they have to talk about”; *Out in the bush, the tarred road always ends just after the house of the local mayor* “In an area remote from a major center of population, one has to be prepared to live rough, without conveniences and sophistication”).

Значення фразеологізмів охоплюють різні аспекти життя в Австралії. Більшість одиниць співвідноситься з номінативною сферою ЛЮДИНА:

- позначення зовнішності – *flash as a rat with a gold tooth* “ostentatious, showy and a bit too flashily dressed”;
- номінації рис характеру, розумових здібностей – *game as a meat ant* “courageous”, *as Australian as a meat pie* “quintessentially Australian”, *even blind Freddy could see that* “a very unperceptive person; such a person as a type”, *silly as a wheel* “very silly”;
- вербалізація поведінки людей – *to melt (down) a cheque* “to spend accumulated money on alcoholic drinks”, *to do a line with* “to behave amorously towards (another)”, *to go for one’s life* “to engage (in an activity, etc.) with vigor

and enthusiasm”, *to make a welter of it* “to engage in activity, etc. to excess”, *full as a goog* “extremely drunk”, *to put the hard word on* “to make demands (especially monetary or sexual) on (someone)”;

– позначення емоційних, психологічних, ментальних станів – *not know whether you are Arthur or Martha* “to be in a state of confusion”, *to starve/ stiffen the lizzards* “an expression of surprise or exasperation”.

Продуктивними є також номінації СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ:

– стосунки й положення в суспільстві, культурний рівень – *good / bad mark* “with reference to one’s financial probity”, *to barrack for* “to give support or encouragement to (a person, team, etc.), usually by shouting names, slogans or exhortations”, *bogan chick / cashed-up bogan* “an uncultured and unsophisticated person; a boorish and uncouth person”, *Canberra bashing* “the act or process of criticizing the Australian Government and its bureaucracy”, *to get a guernsey / to be given a guernsey* “to win selection for a sporting team”;

– праця – *to go mates* “to work as an equal partner with smb”, *to get a wriggle on* “to move with expedition”, *hard yakka* “work, strenuous labour”, *when the whips are cracking* “when the action starts”, *to pay wages* “to yield an adequate return”, *wouldn’t work in an iron lung* “extremely lazy”;

– комунікація – *gone a million* “done for; finished; beyond redemption”, *a wigwam for a goose’s bridle* “something absurd or preposterous; used as a snubbing or dismissive reply to an unwanted question”, *wouldn’t it rip / root / rotate you* “an expression of dismay, exasperation, disgust”, *whacko the diddle oh* “an exclamation of approbation”).

Помітно, що система австралійських цінностей та антицінностей визначає номінативно щільні сфери. Численні вирази, які співвідносяться з цими сферами, забезпечують вербальну деталізацію важливих з погляду носіїв аспектів. Наприклад:

– **‘нестриманість’** – *to do one’s lolly* “to lose one’s temper”, *to spit the dummy* “to lose one’s temper”,

– **‘ексцентричність’** – *to have white ants* “to be eccentric or dotty”; *to be*

mad as a gumtree full of galahs “to be completely crazy”, *to make a proper galah of oneself* “to make a complete fool of oneself”, *a pack of galahs* “a group of contemptibly idiotic people”, *to have kangas in your paddock* “to be crazy”, *like a stunned mullet* “dazed, stupefied; uncomprehending; unconscious”, *to have / be the ding bats* “to have delusions, be eccentric”, *to go troppo* “to go crazy or lose the plot”;

– **‘сухість (брак вологи, а також емоційності, виразності)’** – *as dry as the Simpson Desert, drier than a dead dingo’s donger, dry as a kookaburra’s khyber, dry as a pommy’s towel* “extreme dryness, including thirst and laconic humour”;

– **‘недоля’** – *as miserable as a bandicoot, as poor ~, as bald ~, as blind ~, as hungry ~*;

– **‘периферія, глибинка’** – *to take to the malee, out in the mulga, out in the bush*;

– **‘підлість, дріб’язковість’** – *he wouldn’t give a dog a drink at his mirage, wouldn’t give you a light for your pipe at a bushfire, still has his lunch money from school, wouldn’t give you a wave if he owned the ocean, wouldn’t give you a shock if he owned the powerhouse, wouldn’t give you a fright if he was a ghost, wouldn’t shout if a shark bit him, too mean to give a rat a railway pie.*

За результатами аналізу номінативно-оцінної семантики фразеологізмів АВА виявлено чотири чіткі тенденції.

Перша тенденція – акцентуація на негативному аспекті оцінної шкали у позначенні явищ, фактів, реалій (*not worth a cracker, not worth a bumper* “of no value”), зосередженість на проблемних ситуаціях (*break it down* “reaction to a display of feelings”, див. також приклади вище), що можна пояснити специфікою заселення континенту, важкими умовами праці, необхідністю виборювати простір для життєдіяльності (*crack hardy, never drop your bundle* “a proper response to a hostile environment”). Зазначимо, що співвідношення експліцитної та імпліцитної форм вираження оцінного компонента значення фразеологізмів відносно збалансоване. Так, до складу виразів із значенням “of no value” (див. приклади вище) залучається конструкція *not worth* ‘having no

particular value'+ N 'smth that is very small or cheap' (*cracker* "a thin hard biscuit", *bumper* "the unconsumed end of a cigarette; cigarette butt" [The Concise ... 1997, p. 88, 143]). У такий спосіб досягається подвійне експліцитно-імпліцитне вираження негативної оцінки. Саме цим, на нашу думку, зумовлено уживання фразеологізмів у негативних контекстах, про що зазначено у словниках: (*chiefly in negative contexts*) "1953 T.A.G. Hungerford Riverslake 221. *Any man without some sort of loyalty to whoever pays his wages isn't worth a cracker*" [цит. за: The Concise ... 1997, p. 143].

Друга тенденція – гіперболізація сприйняття та оцінки як позитивних, так і негативних рис чи якостей, що підтверджується імплікацією сем 'very', 'extremely', 'quintessentially' (*to be mad as a gumtree full of galahs* "to be **completely** crazy", *to be as miserable as a bandicoot* "**extremely** unhappy", *flat out like a lizard drinking* "to be **really** busy", *dry as a dead dingo's donga* "**very** dry", *as Australian as a meat pie* "**quintessentially** Australian").

Третя тенденція – актуальність просторової фреймової структури свідомості у процесах концептуалізації знань та уявлень про довкілля, що підтверджується великою кількістю фразеологічних реалізацій опозицій UP – DOWN (*up the gum tree* "in a state of confusion", *up the creek* "in trouble", *up to the mulga* "away from the center of civilization", *up yourself* "stuck up", *down the country* "towards the capital city", *to have a down on* "to have a strong objection towards, a grudge against a person, etc."); IN – OUT (*to pull one's head in* "shut up and mind your own business", *a few kangaroos loose in the top paddock* "a bit daft, strange or loopy", *out bush* "situated in the back country", *great Australian outback* "literary romanticized depiction of life in the sparsely inhabited country", *sus it out* "to manage to find smth which may or may not seem suspicious").

Четверта тенденція – трансномінація, тобто повторна номінація вже позначеного явища, факта тощо. Ця тенденція вивляється у формуванні номінативно щільних сфер, розгалужених синонімічних ланцюгів фразеологізмів, зокрема утворених за аналогією. Трансномінація спричинена необхідністю мовців зосередитися на конкретних сегментах картини світу,

детальніше їх актуалізувати. Деталізація когнітивно важливих ознак досягається двома шляхами. Перший – урізноманітнення еталонного носія ознаки ('eccentricity' – *mad as a gumtree full of galahs / a cut snake* або *to have white ants / the ding bats*; 'greeting a piece of good luck' – *better than a poke in the eye with a burnt stick, better than a slap in the face with a wet fish*), а другий – урізноманітнення прототипових ознак (*as miserable as a bandicoot, as poor as a bandicoot, as bald as a bandicoot, as blind as a bandicoot, as hungry as a bandicoot* та *like an orphaned bandicoot on a burnt ridge* "feeling unhappy").

Слід очікувати, що структурні та семантичні особливості фразеологізмів АВА вплинули на їхній комунікативний потенціал.

2.2.3 Функційний потенціал фразеології австралійського національного варіанта англійської мови. Функційний потенціал одиниць мови полягає в їх готовності залучатися в процеси спілкування та реалізувати низку функцій.

Австралійські фразеологізми поділяються на підгрупи залежно від частиномовної приналежності та синтаксичної функції ядерного складника: дієслівні (*to see which way the cat jumps* "to postpone making a decision until you seen how things are developing"), субстантивні (*dog-whistle politics* "when political parties have policies that will appeal to racists while not being overtly racist, they are indulging in dog-whistle politics"), прикметникові (*as miserable as a bandicoot* "extremely unhappy"), прислівникові (*up a gum tree* "in another place, another state of mind; 'treed', cornered; in a state of confusion; in a predicament") та окличні (*Beauty!* "Great! Fantastic!").

За функційними ознаками, аналізовані одиниці можна розподілити на номінативні (*flat out like a lizard drinking* "to be really busy"), комунікативні (*dry as a dead dingo's donga* "very dry"), номінативно-комунікативні (*to cut down the tall poppies* "to criticise smb who stands out of a crowd") та прагматичні (*Bloody oath!* "Yes, that's the truth").

Варіативність усталених виразів в АВА, їхнє видове різноманіття – важливі параметри комунікативного потенціалу поряд з інформативністю,

актуальністю, поліфункційністю.

Інформативність усталених виразів виявляється в їх здатності не лише називати предмети, явища, дії, ознаки, а й одночасно їх оцінювати, виразити ставлення мовців до того, про що йдеться, експресивно характеризувати об'єкти номінації.

Актуальність фразеологізмів підтверджується тривалістю їх уживання в різних видах комунікації. Наприклад, одиниця *to put the acid on* “to exert a pressure that is difficult to resist” увійшла до узусу на початку ХХ ст. і залишається уживаною до теперішнього часу: “**1903** *Sydney Stock and Station Journal* 9 October: *In the class for ponies under 13 hands there was a condition that the riders should be under ten years of age. When the stewards ‘put the acid on’ the riders it was found that only one exhibit in a very big field carried a boy who was not over ten years old*” [цит. за: Meanings and origins... 2020]; “**2015** *Australian* (Sydney) 6 February: *One option would be to skip the spill motion and go directly to a call for candidates for the leadership. It would put the acid on putative challengers and catch them out if they are not ready.*” [т.с.].

Фразеологізм *ant's pants* “something extremely impressive; the best of its kind” уживаний у різних сферах комунікації, зокрема в:

– повсякденному спілкуванні, де фразеологізм реалізує соціально-характеризуючу функцію дескрипції мовної особистості й віддзеркалює як особливу рису індивіда, так і складову цілісного психічно-метнального комплексу, притаманного етнокультурній спільноті (“*Rachel thinks she is ant's pants*” [цит. за: Australian Slang 2020]);

– художньому дискурсі, наприклад, в мемуарах чи інших автобіографічних творах з метою актуалізації експресивно-оцінної функції – вираження уподобань автора, його позитивного чи негативного ставлення до ситуації, встановлення значимості реалій довкілля (“*Although my bike still wasn't as professional as most of the other guys' I thought it was the ant's pants. I was up at six every morning and went for rides on it through the suburbs and even rode it to work every day*” [McGinley 2010, p. 118] або здійснення людичної

функції та створення ігрового ефекту комунікації (“*The new boy from the Australian bush, according to Toynbee, was a prodigious combination of style and exuberance: the **ant's pants had met the bee's knees**. George Orwell, look to your laurels. Dr Johnson, the jig is up. Montaigne, rien à faire*” [James 2009]; у детективах – задля реалізації мотивуючої та координуючої функцій, тобто стимуляції та залучення читача до побудування власних версій і розв’язання таємниці (“*The girl who worked for him, bubbly with black curls, was also a no go. It wasn't a complete waste of time; Clement forked out for a tube of toothpaste that supposedly was the **ants' pants** for sensitive teeth. Seeing the pharmacist also gave Clement the idea **they should try the various clinics***” [Warner 2015, p. 138];

– інституційному (професійному, мас-медійному, рекламному) спілкуванні з метою реалізації функції впливу на реципієнта повідомлення (переконання та спонукання до дії), яка поєднується з атрактивною (привертання уваги) та експресивно-оцінною функціями (“*Australian Paper Award T So you think you are the **ants' pants**? Prove it AKING a seemingly incongruous idea and making it applicable to another, by integrating text and imagery, was the real Many of the designs challenge facing this year's winner of the Poster Design Award, sponsored by Australian Paper, at the 11th National Print Awards*” [Australian Printer... 1994, p. 47]; “1933 *Brisbane Courier* 12 May: *These Men's Pull-overs of ours. They're the **Ant's Pants for Value***” [цит. за: Meanings and origins... 2020].

Окремі вирази поступово втрачають актуальність, але все ж залишаються уживаними задля прагматичного ефекту спілкування. Наприклад, *aerial ping-pong* (**jocular** and frequently **derisive**) “Australian Rules Football” все рідше трапляється (“not as common as it once was” [Meanings and origins... 2020]) у мовленні мешканців австралійських штатів, ніж це було протягом 1940-70х рр. У значенні фразеологізму збережено стилістичне забарвлення, яке надає вислювлюванню віддтінок жартівливості, навіть глузливості. Це забезпечує адекватну вербалізацію специфіки міжособистісних відносин – спортивного суперництва між регіонами, де поширені правила регбіліг

(*Rugby League*) та регіонами, де діють правила австралійського футболу (*Aussie Rules, Footy*): “2010 *Newcastle Herald* 23 September: *Without a shadow of a doubt the aerial ping pong boys have league beaten when it comes to WAGs. At the Brownlow Medal night the likes of Chris Judd’s fiancée Rebecca Twigley and Gary Ablett’s girlfriend Lauren Phillips certainly scrub up well.*” [цит. за: Meanings and origins... 2020].

Отже, фразеологія АВА має значний комунікативний потенціал, який засвідчує інформативність, історична стійкість та поліфункційність одиниць.

2.3 Лексикографічна репрезентація австралійської фразеології

Лексику австралійського варіанта англійської мови вважають важливим культурним надбанням нації. Пересічні австралійці так само, як і фахівці з історії англійської мови в Австралії ототожнюють історію мови та історію національної культури. Вшанування історичності, оригінальності, експресивності, енергійності англійського лексикона в Австралії експліковано в оцінних висловлюваннях носіїв: “*When you trace the story of Australian English from 1788 to the present day, you find yourself actually tracing the story of the whole nation*”, “*We have our dialects and as it happens, quite by coincidence, it is the best, most colourful, most inventive English dialect on the planet*” [цит. за: Wilson 2015]. Словник – культурний артефакт, скарбниця і пам’ятка національної історії (“a unique lexical map of Australian history and culture” [Australian National Dictionary 2017]). Зміст словника являє собою культурний текст, втілення національної душі, характеру, менталітету: “*This [The Australian National Dictionary] is more than a dictionary: it’s a portrait of the national character, and an essay on the demotic, disrespectful national genius*” (P. Conrad. *Observer*) [The Concise ... 1997, back-cover].

Безсумнівно, австралійська фразеологія посідає чільне місце в регіональних словниках різного типу, має специфіку лексикографічного опису. Проаналізуємо особливості лексикографування фразеологізмів АВА в автентичних словниках з метою визначення тих властивостей одиниць, які зафіксовані в довідниках і, очевидно, виявляються важливими в аспекті фіксації національно-культурного компоненту лексичного складу мови.

Розглянемо репрезентативність фразеологізмів в національних словниках АВА. За результатами дослідження встановлено, що фразеологізми включено до реєстру словників різного типу. Багатоплановість словників передбачає урахування низки диференційних ознак довідників.

За критерієм призначення, фразеологізми трапляються як у загальних (Додатки Б.1–Б.3), так і спеціальних словниках (Додатки Б.4, Б.5). За критерієм ‘аспект опису одиниць’ – лише в тлумачних словниках, де подано інформацію про значення слів та стійких виразів, до складу яких вони увійшли. У словниках, які акцентують на окремих аспектах опису лексики (словники сполучуваності, синонімів, антонімів), даних про фразеологізми не виявлено.

За кількістю мов австралійські регіональні словники є одномовними. Хоча слід зауважити, що дефініції та тлумачення одиниць подаються за допомогою загальноанглійських засобів (Common / General English). До цього слід додати, що окремі блоки інформації про лексику містять посилання на інші варіанти англійської мови (новозеландський – Додаток Б.2, британській – Додаток Б.1). Під таким кутом зору австралійські регіональні словники можна вважати поліваріантними.

З огляду на обсяг лексики, фразеологізми здебільшого трапляються у словниках без обмежень, хоча реєстри словників, орієнтованих на конкретні лексичні розряди, наприклад, галузеву термінологію (Додаток Б.4) або на таку стилістично знижену лексику як сленг (Додаток Б.7), також охоплюють фразеологію в обсязі доцільному для конкретного типу словника. Так у

словнику сленгізмів стійких виразів значно більше, ніж у галузевому словнику. Вважаємо за необхідне зауважити, що будь-які регіональні словники слід віднести до довідників обмеженого типу, оскільки вони віддають перевагу лексиці, яка функціонує в конкретному регіоні.

Такий параметр, як ‘оформлення та деталізація інформації’ не впливає на рішення лексикографа щодо залучення фразеології до списку. Проте електронний формат необмежений в обсязі й уможливорює збільшення кількості інформації стосовно одиниць, зокрема за допомогою перехресних та інших посилань, кількості ілюстративних прикладів тощо (Додаток Б.1).

Аналіз австралійських словників за параметром їхнього функційного спрямування дозволив виявити стійкі вирази у функційно-галузевих довідниках: *carrying on a business* “engaging in activities on a repetitive basis that are permanent in character”, *Dutch auction* “an auction at which the bidding is done in reverse; the price starts high and is lowered by the auctioneer”, *knock for knock agreement* “a standing arrangement between insurance companies to pay out motor vehicle collision claims submitted by their own client (the insured)”. Функційно-образних словників, наприклад, словників фразеологізмів та крилатих виразів, не виявлено серед доступних для аналізу довідників.

За організацією лексичного матеріалу аналізовані австралійські словники є семасіологічними. В абсолютній більшості видань розташування одиниць відповідає алфавітному порядку на рівні макроструктури в межах словника. Наприклад, у словнику [The Concise Australian... 1997, p. 176] фразеологізм *to drag the chain* “to lag behind one’s fellow workers (orig. from shearers) or companions in an activity” подано двічі: у складі словникової статті зі словом *CHAIN* між *CERTIFICATE* та *CHAIN-LIGHTENING* [The Concise Australian... 1997, p. 113] (Додаток Б.8) та окремо як перехресне посилання на основну статтю, розташоване між словниковими входами *drafting* та *dragoon bird* [The Concise Australian... 1997, p. 176].

Виняток становить словник [Aussies English... 2003], призначений для дітей та дорослих з низьким рівнем лінгвокультурної компетенції стосовно

Австралії. Фразеологічні вирази та окремі слова згруповані за тематичним принципом і супроводжуються яскравими гумористичними малюнками. Проте принцип їхнього упорядкування у межах теми, очевидно, довільний (Додаток Б.5):

Crikey, what a little bewdy! “What a marvelous specimen!”

What a stinker of the day! “It’s a hot day!”

Bog in and have some tucker “Let’s eat” тощо.

На рівні мікроструктури (в межах словникової статті) спостерігається реалізація двох основних принципів організації словникового матеріалу.

У тлумачних словниках зберігається алфавітний порядок. Наприклад, у словнику [Macquaire 2020] (Додаток Б.1) фразеологізми розташовані так:

(a) home away from home “a place having the comforts of home”;

at home “in a situation familiar to one; at ease; prepared to receive social visits; (sometimes followed by *with*) familiar; accustomed; well-informed”;

bring home to “to cause (someone) to realise fully”;

come home with a wet sail “win a race coming from behind; to win a game after appearing to be in difficulties”;

home and hosed (or dry) “finished successfully; now judged to be sure of success”;

home in on “(of guided missiles, aircraft, etc.) to proceed, especially under control of an automatic aiming mechanism towards (an airport, fixed or moving target, etc.); to proceed towards, as if guided by an external force”;

home on the pig’s back “certain to succeed”;

make oneself at home “to make use of the comforts and amenities of someone else’s home as if it were one’s own”;

nothing to write home about “not remarkable; unexciting; inferior”;

on the home front “in the field of operations within one’s own country, especially in relation to the activities of a home guard; in the domestic sphere”;

press home “to present forcefully or emphasise (an argument, opinion, fact, etc.); to make the final effort to achieve (something)”;

what is ... when it's at home? “(an expression, usually dismissive, implying ignorance of something)”

who is (or are)... when he's (or she's) (or they re) at home? “(an expression asking about a person's identity or status, implying a scornful and dismissive attitude on the part of the speaker)”.

В історичних словниках алфавітний принцип розташування одиниць, застосований на рівні макроструктури, поступається хронологічному принципу на рівні словникової статті – від раніше зафіксованої писемними пам'ятками одиниці чи її окремого лексико-семантичного варіанта до пізніше зафіксованої писемними пам'ятками одиниці чи її окремого лексико-семантичного варіанта (Додатки Б.8–Б.9). Наприклад, хронологічного порядку дотримано в репрезентаціях таких одиниць:

– заголовного слова та фразеологізму, до складу якого його інкорпоровано (*home, adv 1791; home and dried, home and hosed, home on the pig's back (or ear)* “having safely and successfully completed (a task, journey, sporting contest, etc.” **1918**) [The Concise Australian... 1997, p. 259] (Додаток Б.10);

– усталених виразів, які співвідносяться з одним заголовним словом (*chain, n^l 1822, (up)on the chain, phr.* “to lag behind one's fellow workers, esp. in shearing” **1835, to drag the chain, phr. “to lag behind one's fellow workers or companions in an activity”, *off the chain* “free from restraint” **1947**) [The Concise Australian... 1997, p. 113] (Додаток Б.8);**

– лексико-семантичних варіантів фразеологічної одиниці (*to take to the bush, phr* “of convicts: to escape from custody; to run away (of animals), to go wild” **1804**; “to leave the town for the country” **1829**; “of Aborigines: to return to traditional life”, **1841**) [The Concise Australian... 1997, p. 92-93].

З огляду на культурологічний параметр, укладено історичні [Abjorensen, Docherty 2014; Butler 2009], фольклорні [Wannan 1987], ономастичні [Appleton & Appleton 1993] австралійські словники. Проаналізовані довідники цієї категорії мають енциклопедичний характер і не включають

фразеологізми до словникового реєстру, хоча фокусують увагу на культурних домінантах англійськомовної та аборигенної культур Австралії, містять етимологічні відомості про географічні й власні назви, а також позначення інших культурних реалій, втілених у фразеології. Наприклад, фразеологізм *Sydney or the Bush* “all or nothing” доцільно було б залучити до словника географічних назв [Appleton 1993], де наявна етимологічна, культурологічна та історична інформація про австралійські міста та містечка оскільки цей вираз віддзеркалює культурну домінанту австралійської культури та протиставлення центру, цивілізації – глибинки (*the Bush, outback*).

Відбір фразеологізмів для реєстру відповідає критеріям їх уживаності та семантичної значущості для австралійської лінгвокультурної спільноти, що засвідчено в текстах анотацій, передмов чи інструкцій з користування словниками: “It therefore traces all those words which were **coined in Australia**, which have a **wider currency in Australia** than elsewhere, or which have **special significance in Australian history**” [The Concise Australian... 1997, back cover].

Критерій уживаності та прецедентності обирається також для включення фразеологізмів до коротких словників чи глосаріїв, в назвах яких акцентовано на важливості цих виразів для успішної комунікації в австралійському лінгвокультурному просторі: “*100 Australian sayings and slang words everyone should know*” [Brandy 2017], “*Useful Australian Phrases*” [Useful Australian...], “*Australian slang: 33 phrases to help you talk like an Aussie*” [Khoury 2017].

На рівні мікроструктури довідників (словникової статті) аналіз особливостей австралійської фразеографії здійснено за такими параметрами: порядок подання та обсяг лінгвістичних даних про стійкі вирази.

Аналіз словників показав, що лінгвістична інформація стосовно фразеологізмів представлена з різним ступенем повноти і в різному порядку, залежно від обсягу та призначення довідника, а також преференцій укладачів.

Найповніше відомості подано в історичних словниках [The Concise Australian... 1997; The Australian National ... 1988; The Australian National...

2016]. При цьому у новому виданні [The Australian National... 2016] кількісно розширено корпус фразеологізмів за рахунок інновацій XXI ст. Наприклад, вирази *barbecue stopper* (2001) “a topic of great public interest, especially a political one”), *captain's pick* (2013) “a decision made by a party leader etc. without consultation with colleagues” не представлено у [The Concise Australian... 1997; The Australian National ... 1988].

Словник [The Concise Australian... 1997] поступається кількістю ілюстративних прикладів довідникам [The Australian National ... 1988; The Australian National... 2016].

Тлумачні словники [Macquire 2020] мають розширений список виразів, але фрагментарно висвітлюють етимологічні та лінгвокультурологічні дані про фразеологізми, концентруються здебільшого на походженні ядерного слова, а подають таку інформацію стисло: “*home and hosed (or dry)*, a. finished successfully. b. now judged to be sure of success. [**Phrase Origin: from the practice of hosing down a racehorse after it has run a race**]” [Macquire 2020]. Пор. словникову статтю *home* в [Macquire 2020] (Додаток Б.1) та [The Concise Australian... 1997] (Додаток Б.10).

Найменше інформації представлено у термінологічних словниках. Наприклад, *Австралійський юридичний словник* [Australian Law... 2010] подає лише лексико-семантичні дані про усталені вирази (Додаток Б.4).

Підсумковуючи результати аналізу особливостей фразеографії австралійських усталених виразів, можна зазначити такі типи інформації про одиниці:

– фонетична інформація, яка надається стосовно вимови ядерного слова виразу і заголовного слова словникової статті; представлена у тлумачних словниках, але відсутня в історичних довідниках, наприклад, “*home /hohm/ (say hohm) ... 26. (a) home away from home, a place having the comforts of home ... 27. at home, ... 28. bring home to, to cause (someone) to realise fully... 29. come home with a wet sail, ...*” [Macquire 2020] (Додаток Б.1);

– граматична інформація є експлікованою за допомогою ремарок (*phr.* –

phrase в історичних словниках (Додаток Б.2, Б.10) або в межах дефініцій (“*expression (of) ...*” (Додаток Б.1, Б.2, Б.10), наприклад, “*what is ... when it's at home?, (an expression, usually dismissive, implying ignorance of something.)*” [Macquire 2020] (Додаток Б.1); слід додати, що граматичні маркери допомагають користувачам словників розрізняти вирази (вільні чи усталені) та складні слова з окремим написанням основ (наприклад, *big fellow* “a tall man” – вільне сполучення, *big one, adv.* “very, extremely” – складне слово, *big smoke* – фразеологізм [The Concise Australian... 1997, p. 40-41];

– лексико-семантична інформація стосується тлумачення значення та варіювання форми фразеологізмів; як правило, наявна у тлумачних та історичних словниках (“(*a*) *home away from home, a place having the comforts of home*” [Macquire 2020] (Додаток Б.1), де вона часто додається за допомогою слова *also* (“*home and dried... Also home and hosed, having safely and successfully completed (a task...)*” [The Concise Australian... 1997, p. 259];

– інформація про системні відношення лексичних одиниць міститься в авторитетних словниках значного обсягу, наприклад, відомості стосовно сполучуваності фразеологізма *not to go nap on* “to have no enthusiasm for (**somebody or something**)” демонструють уживання виразу стосовно істот та неістот [The Concise Australian... 1997, p. 357];

– прагматична інформація орієнтує користувачів щодо правил спілкування, соціально схвальної, прийнятної або неприйнятної комунікативної поведінки, уживання фразеологізмів у відповідних сферах взаємодії, їхньої актуальності та конотативного, зокрема оцінно-емоційного забарвлення; з цією метою додаються різні функційні маркери (“(*up*)*on the chain, Hist.* Of a convict: (so as to be) secured with a chain” [The Concise Australian... 1997, p. 113]) або пояснення (“*who is (or are) ... when he's (or she's) (or they're) at home?, (an expression asking about a person's identity or status, implying a scornful and dismissive attitude on the part of the speaker.)*” [Macquire 2020] (Додаток Б.1);

– історико-культурні відомості подаються у складі етимологічного блоку,

але також можуть бути інтегрованими до тлумачення значень або наведені в межах ілюстративного матеріалу цитацій (“to walk all about 1847 J. D. Lang *Cooksland* 270 The very **prohibition of the Aborigines** to ‘walk all about’, as they express themselves **in their broken English**. 1851 H. Melville *Present State Aus.* 114 The **squatters take possessions of the hunting grounds, the natives** to whom they belong **have no land to call their own**—no country as they term it to ‘walk all about’ ” [The Concise Australian... 1997, p. 613]).

Отже, австралійська фразеографія відповідає головним принципам лексикографічної репрезентації лексичної та граматичної сполучуваності, прозорості тлумачення, релевантності ілюстративних прикладів. Слід наголосити, що належну увагу приділено не тільки структурним, семантичним та функційним ознакам регіональних усталених виразів, а й окремим аспектам системних фразеосемантичних відношень, зокрема синонімії, а в окремих випадках й антонімії.

ВИСНОВКИ

У сучасній лінгвістиці загальну теорію фразеології розроблено доволі повно і глибоко. Залучено міждисциплінарні підходи до аналізу фразеологічного фонду різних мов. Теоретичні положення, які стосуються насамперед природи фразеологічних одиниць, їхньої типології, еквівалентності слову та вільному словосполученню, а також системності фразеології, не стимулюють дискусій. Натомість, актуальності набули порівняльно-історичний, лінгвокультурологічний, етнолінгвістичний та когнітивний аспекти фразеології. На відміну від традиційних описів та теоретичних узагальнень, ці напрямки збільшують експланаторність дослідницьких результатів.

Фрагментарно дослідженими залишаються регіональна ідіоматика поліетнічних систем та прикладний аспект, зокрема репрезентація фразеологізмів у різних типах словників. З метою заповнення цієї лакуни запропоновано послідовну процедуру комплексного аналізу фразеологізмів австралійського варіанта англійської мови з урахуванням новітніх підходів та фундаментальних положень фразеологічної теорії. Отримані результати можна узагальнити так.

Австралійська фразеологія еволюціонувала в специфічних історико-культурних умовах заселення континенту. Серед чинників, що вплинули на особливості формування австралійських фразеологізмів, найпотужнішими виявилися зовнішні. Географічний чинник зумовив збереження споконвічної лексики, транспортованої з Великої Британії, та спільність фразеологічного фонду австралійського й новозеландського варіантів англійської мови. Цей чинник вплинув також на структурні характеристики усталених виразів, до складу яких інкорпоровано назви автохтонних тварин, рослин тощо.

Історичний чинник позначився на перманентності поповнення фразеологічного складу австралійського варіанта англійської мови протягом

усіх періодів заселення Австралії європейцями. Історія країни, інтеграція Австралії до міжнародної економічно-політичної спільноти спрямували тематичну орієнтацію фразеологізмів: природні та соціальні умови налагодження життя в колонії (к. XVIII ст. – сер. XIX ст.), розвиток господарства – вівчарства, видобування золота (сер. XIX ст. до поч. XX ст.), роль Австралії у світових політичних подіях та воєнних конфліктах (перша половина XX ст.), соціально-політичне життя в Австралії (друга половина XX ст.), емоційний стан австралійців, національний характер, події сьогодення (XXI ст.).

Соціальний чинник спричинив до високого ступеня експресивізації фразеологізмів та емоційності вербальної поведінки австралійців, що можна пов'язати з історичним корінням австралійської нації у декласованих прошарках британського суспільства, діалектній насиченості та метафоричності транспортованої англійської мови, емоційності, навіть криптолалічності мовлення перших поселенців та пізніше прибулих носіїв регіолектів.

Етнічний чинник сприяв урізноманітненню джерел походження фразеологізмів. Це засвідчують залучені до складу фразеологічних одиниць внутрішні запозичення з британських регіо- та соціолектів, з англійської мови в США, а також запозичення із зовнішніх джерел – автохтонних та інших мов, які контактували з англійською мовою на території Австралії.

Дією культурного чинника пояснюється намагання мовців закріпити у формах та значеннях фразеологізмів цінності й антицінності, етнічні символи, стереотипи, правила та настанови суспільного життя. За результатами аналізу фразеологізмів, доміанти австралійської культури охоплюють такі цінності: фізичну силу та витривалість, вміння долати нудьгу та труднощі, невибагливість, кмітливість та винахідливість, сміливість і готовність ризикувати, самостійність, здатність покладатися лише на себе, але також і партнерство, доброзичливість, бажання надати допомогу, поділитися досвідом, емоційну стриманість та негативне ставлення до тих, хто не вміє

керувати собою, виявляє роздратування, демонструє почуття, забагато розмовляє.

Серед внутрішніх чинників впливовими виявилися такі тенденції: вираження різних значень різними формами (формування фразеологічних антонімів, структурованих за однією моделлю); вираження однакових чи близьких значень однією формою (розвиток полісемії та щільність номінації важливих з погляду мовців сфер буття); вживання експресивніших форм (метафор, які актуалізують яскраві образи); економія комунікативних засобів та зусиль (фразеологічна компресія).

Усталені вирази австралійського національного варіанта англійської мови виявилися вельми різноманітними за структурним, семантичним та функційним параметрами.

З огляду на структурні моделі наявні одиниці, які співвідносяться зі словосполученнями (субстантивні, атрибутивні, дієслівні, адвербіальні), та одиниці, утворені за моделями речення. Поширеними є конструкції, де стрижневим складником виступає дієслово, а також порівняльні конструкції.

У створенні фразеологізмів важливе значення мають аналогія, римування, а також трансномінація.

Стосовно номінативно-оцінної семантики фразеологізмів можна зазначити, що сфери максимальної концентрації фразеологізмів утворюються позначеннями зовнішності, рис характеру, розумових здібностей, поведінки, емоційного і психологічного станів, соціальної приналежності, праці та спілкування.

Оцінний компонент семантики фразеологізмів реалізує акцентуацію на негативних ознаках позначуваних явищ, зосередженість на проблемних ситуаціях, важких умовах праці. Співвідношення експліцитної та імпліцитної форм вираження оцінного компоненту значення фразеологізмів відносно збалансоване. Важливою виявилася схильність мовців до гіперболізації сприйняття та оцінки як позитивних, так і негативних рис чи якостей, що

підтверджується імплікацією сем 'very', 'extremely', 'quintessentially' у значеннях фразеологізмів.

Функційний потенціал фразеології австралійського національного варіанта англійської мови розкривається через їхню інформативність, актуальність та поліфункційність. Інформативність усталених виразів виявляється не лише в їхній номінативній функції, а й в оцінно-експресивних можливостях. Актуальність фразеологізмів підтверджується тривалістю їх уживання в різних видах спілкування (повсякденній взаємодії, художньому та інституційному дискурсах, зокрема у професійній, мас-медійній, рекламній комунікації).

За результатами аналізу лексикографування австралійських фразеологізмів, встановлено, що вони являють собою обов'язковий елемент різних словників австралійського варіанта англійської мови.

З'ясовано, що фразеологічні одиниці наявні у таких типах словників: за критерієм призначення – у загальних та спеціальних словниках; за критерієм 'аспект опису одиниць' – лише в тлумачних словниках; за кількістю мов – в одномовних; з огляду на обсяг лексики – здебільшого у словниках без обмежень та словниках австралійського сленгу, хоча трапляються і в галузевих довідниках. З огляду на параметр 'оформлення та деталізація інформації', слід зазначити, що електронні словники містять більшу кількість фразеологічних одиниць та інформації про них. За параметром функційного спрямування, фразеологізми зареєстровані у функційно-галузевих довідниках. Функційно-образних словників, зокрема словників фразеологізмів, не виявлено.

З огляду на організацію лексичного матеріалу аналізовані австралійські словники є семасіологічними, а одиниці розташовані за алфавітом. Тематична орієнтація швидше становить виняток. На рівні словникової статті виявлено два підходи до організації фразеологізмів – алфавітний у тлумачних словниках, хронологічний – в історичних словниках відповідно до заголовного слова та фразеологізму, різних усталених виразів, які

співвідносяться з одним заголовним словом, а також лексико-семантичних варіантів фразеологічної одиниці.

Аналіз репрезентації фразеологізмів в австралійських словниках довів, що культурологічний компонент залучений недостатньо. Хоча актуальність та прецедентність, культурна значущість одиниць важливі для укладання реєстру.

На рівні мікроструктури лексикографування австралійських фразеологічних одиниць визначається призначенням, обсягом словників та преференціями упорядників. Загалом, авторитетні видання охоплюють такі види інформації про фразеологізми: лексико-семантична інформація (тлумачення), прагматична інформація (особливості уживання), етимологія ядерної одиниці (заголовного слова словникової статті), відомості про системні зв'язки (варіанти, синоніми та в поодиноких випадках антоніми фразеологічної одиниці, а також її сполучуваність). Фонетична інформація надається для заголовного слова в окремих словниках. Великі за обсягом словники містять ілюстративний матеріал, що значно полегшує розуміння структури, значення та соціально схвальних правил уживання фразеологізмів.

Перспективу дослідження вбачаємо у порівнянні структурно-семантичних та функційних особливостей австралійської та новозеландської фразеології, специфіки їхньої реєстрації регіональними словниками. Цікавим предметом подальших досліджень може бути аналіз репрезентативності регіонально маркованих ідіом в загальноанглійських довідниках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алефиренко Н. Ф. Фразеология в свете современных лингвистических парадигм : монография. Москва : ООО Изд-во «Элипс», 2008. 271 с.
2. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Ленинград : Изд-во Ленинградского университета, 1989. 97 с.
3. Анохина С. З., Латыпова Э. М. Фразеология в когнитивном аспекте. *Международный научно-исследовательский журнал*. Филологические науки. 2015. Вып. Июнь. URL : <https://research-journal.org/languages/frazeologiya-v-kognitivnom-aspekte/> (дата звернення: 21.01. 2020)
4. Афанасьева А. Отражение во фразеологии разных языков специфики материальных культур. *Проблемы идиоэтнической фразеологии : Доклады на межвузовском семинаре «Идиоэтническая фразеология романских, германских и славянских языков», 10-11 ноября 1999 г.* Санкт-Петербург. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2000. Вып. 3. С. 28 – 33.
5. Балли Ш. Французская стилистика. [2-е изд., стереотип.]. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 392 с.
6. Баранов А. Н., Добровольский Д. О. Аспекты теории фразеологии. Москва : Знак, 2008. 656 с.
7. Беленькая В. Д. Заметки о географических названиях Австралии (аборигенная топонимия). *Ономастика Востока*. Москва : Наука, 1980. С. 174 – 185.
8. Бушкова В. В., Орлова Г. С. Лексико-семантические особенности австралийского варианта английской речи. *Филологические науки*. 2011. № 9. URL : http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2011/Philologia/9_85338.doc.htm

9. Венжинович Н. Ф. Актуалізація концепту вода у фраземах російської та української мов : лінгвокультурологічний аспект. *«Вода» в славянській фразеології і пареміології* : колективна монографія: В 2 т. / науч. ред. А. Золтан, О. Федосов, С. Янурик. Budapest : TINTA KÖNYVKIADÓ, 2013. Т. 1. С. 196 – 201.

10. Венжинович Н. Ф. Простір і час в українській фразеології : лінгвокультурологічний аспект. *Prostor in čas v frazeologiji : kolektivna monografija / uredile Erika Kržišnik, Nataša Jakop, Mateja Jemec Tomazin. 1. izd.* Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2016. S. 423 – 428.

11. Венжинович Н. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології : монографія. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2018. 463 с.

12. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке. *Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография.* Москва : Наука, 1986а. С. 140-161.

13. Виноградов В.В. Основные типы лексических значений слова. *Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография.* Москва : Наука, 1986б. С. 162-191.

14. Воробьев В. В. Лингвокультурология (теория и методы). Москва : «РУДН», 1997. 331 с.

15. Гринь Г. С. Глагольные фразеологизмы в американском варианте английского языка. Москва : Издательство МГУ, 1980. 123 с.

16. Дем'яненко Н. Порівняльні фразеологічні одиниці у польській та українській мовах. *Київські полоністичні студії.* Т. XXVII. Київ : Університет «Україна», 2016. С. 440-446.

17. Дроботенко В. Ю. Фразеологічні утворення в різноструктурних мовах (на матеріалі української, англійської та іспанської мов). *Філологічні студії.* 2017. Вип. 8. С 36-41.

18. Дубичинский В. В. Теоретическая и практическая лексикография. Вена, Харьков : Харьковское лексикографическое общество, 1998. 160 с.

19. Дюська А. П. Фразеологізми в аспекті когнітивного підходу. *Лінгвістичні дослідження : Зб. наук. праць ХнПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2014. Вип. 37. С. 14-17.
20. Жуйкова М. Динамічні процеси у фразеологічній системі східнослов'янських мов : монографія. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 416 с.
21. Жукова Н. М. Збереження британських арготизмів і утворення інновацій на їхній основі в англійській мові Австралії. *Вісник Запорізького національного університету* : зб. наук. пр. Серія : Філологічні науки. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2013а. № 1. С. 98 – 107.
22. Жукова Н. М. Концептуалізація знань про людину в австралійській англійській картині світу кінця XVIII – середини XIX століть та її витoki в субкультурі британського арготизму. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Острогов : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013б. Вип. 35. С. 118 – 123;
23. Жукова Н. М. Позакорпоративні ресурси в австралійській англійській картині світу кінця XVIII – середини XIX століть. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія : Філологічні науки. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013в. Вип. 32. С. 143 – 148.
24. Жукова Н. М. Репрезентація концепту YARN в австралійській англійській картині світу кінця XIX – середини XX століть. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* : зб. наук. пр. Серія : Філологія. Одеса : Гельветика, 2014. Вип. 13. С. 102-108.
25. Зацний Ю. А., Янков А. В. Нова розмовна лексика і фразеологія : Англо-український словник. Вінниця : Нова Книга, 2010. 224 с.
26. Красных В. В. Этнопсихолінгвістика и лінгвокультурологія. Москва : Гнозис, 2002. 284 с.
27. Кунин А. В. Внутренняя форма фразеологических единиц. *Слово в грамматике и словаре*. Москва : Наука, 1984. С. 183-188.

28. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка. [3-е изд., перераб.]. Москва : Высшая школа, 1996. 381 с.
29. Кунин А. В. Механизм окказиональной фразеологической номинации и проблема оценки. *Вопросы фразеологии английского языка*. Сборник научных трудов МГПИИЯ М. Тореза. Вып. 168. Москва : Наука, 1980. С. 158-185.
30. Кунин А. В. Фразеологизация и источники фразеологических единиц. *Словообразование и фразообразование. Тезисы докладов научной конференции*. Москва : Изд-во Моск. гос. пед. ин-т иностр. яз. им. М. Тореза., 1979. С. 146-149.
31. Маликова Т. А. Взаимодействие австралийского варианта английского языка с американским и британским вариантами на лексико-семантическом уровне : автореф. дис... канд. филол. наук : 10. 02. 04. Киев, 1990. 16 с.
32. Маликова Т. А. Культурно-национальный компонент лексической системы австралийского варианта английского языка. *Язык и культура. 5-я Международная научная конференция*. Т. 2 : Культурологический компонент языка. Киев : Киевск. ин-т междунар. отношений, 1997. С. 106 – 115.
33. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика : учеб. пособие. Минск : Тетра- Системс, 2004. 335 с.
34. Маслова В. А. Лингвокультурология. Москва : Издательский центр «Академия», 2001. 204 с.
35. Моисеев М. В. Когнитивный аспект формирования фразеологических единиц английского языка на основе прецедентных имен. *Вестник ТвГУ*. Серия : Филология, 2019. № 4. С. 90-97.
36. Мокиенко В. М. Загадки русской фразеологии. Серия : Русская словесность. Москва : Изд-во «Азбука-классика», 2005. 256 с.
37. Молотков А. И. Понятие формы фразеологизма. *Проблемы фразеологии и задачи её изучения в высшей и средней школе : Тезисы докладов межвузовской конференции, 30 мая-2 июня 1965 г.* Вологда : Сев.-Зап. книжное изд-во, 1965. С. 175-184.

38. Некрасова О. А. Національно-культурна специфіка фразеологізмів американського варіанта англійської мови. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2015. Вип. 27. С. 293-301.

39. Новикова Е. И. Семантические и словообразовательные особенности нестандартной лексики австралийского варианта английского языка (на материале слэнгизмов-имен лица) : автореф. дисс...канд. филол. наук : 10.02.04. Киев, 1988. 16 с.

40. Орлов Г. А. Современный английский язык в Австралии : учебн. пособие для пед. ин-тов. Москва : Высшая школа, 1978. 172 с.

41. Ощепкова В. В. Вкратце об Австралии и Новой Зеландии. Москва : Лист, 1998. 224 с.

42. Паньків В. В. Збіг у семантиці фразеологічних емотивів (на матеріалі англійської, української та російської мов). *Культура народів Причорномор'я*. 2002. № 32. С. 102-107. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/75156/37-Pankiv.pdf?sequence=1> (дата звернення: 02.02. 2020)

43. Почепцова Л. Д. Австралийские флористические названия. К вопросу о специфике английского языка в Австралии. Київ : Вища школа, 1975. 172 с.

44. Рукина Э. П. Структурно-семантические особенности наименований австралийской орнитофауны : дисс... канд. филол. наук : 10.02.04. Киев, 1975. 190 с.

45. Русецкая Л. А. Структурно-семантические особенности фразеологических единиц австралийского варианта английского языка : дисс... канд. филол. наук : 10. 02. 04. Киев, 1978. 261 с.

46. Сава О. Сленг австралійського варіанта англійської мови: особливості словотвору. *Типологія та функції мовних одиниць* : наук. журн. / гол. ред. Н. М. Костусяк]. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. № 2. С. 248-255.

47. Самарина В. С. Основные подходы к когнитивному анализу фразеологизмов и паремий. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота, 2013. No 12 (30): в 2-х ч. Ч. II. С. 178-181.

48. Селіванова О. Нариси з української фразеології : Психокогнітивний та етнокультурний аспекти. Київ-Черкаси : Брама, 2004. 276 с.

49. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка Москва : Издательство «Литература на иностранном языке», 1956. 204 с.

50. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва : Языки русской культуры, 1996. 288 с.

51. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. Москва : Школа «Языки русской культуры» 1998. 288 с.

52. Телия В. Н. Что такое фразеология. Москва : Высшая школа, 2001. 187 с.

53. Тікан Я. Г., Ярмач Д. О. Фразеологічні засоби вираження культурної ідентичності представників англійської та української лінгвокультур. *Вісник Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського*. Філологія. 2017. Вип. 10. С. 50-53.

54. Толстова О. Л. Лінгвокогнітивні особливості соматичних фразеологізмів іспанської мови : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2007. 19 с.

55. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови : посібник. Луганськ : Альма-матер, 2005. 399 с.

56. Ужченко Д. В. Семно-компонентний аналіз як засіб виявлення культурно-національних конотацій фразеологічних одиниць. *Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. Філологічні науки. Луганськ : ЛДПУ ім. Т. Шевченка. 2005. Вип. 9. С. 190-195.

57. Фадеева Э. Н. Синхронно-сопоставительный анализ фаунистической лексической подсистемы в английском языке Великобритании, США, Австралии и Канады : автореф. дисс... канд. филол. наук : 10. 02. 04. Калинин, 1983. 16 с.

58. Федуленкова Т. Н. Изоморфизм и алломорфизм в германской фразеологии (на материале английского, немецкого и шведского языков) : автореф. дисс. ... д-ра филол. наук : 10.02.20. Северодвинск, 2006. 35 с.

59. Федуленкова Т. Н. Фразеологические универсалии (на материале глагольной, соматической и библейской фразеологии английского, немецкого и шведского языков). *Лингвистика и лингвистическое образование в современном мире : материалы междунар. конф., посвященной 100-летию со дня рождения профессора В. Д. Аракина*. Москва : Прометей, 2004. С. 172–177.

60. Фразеология в контексте культуры / отв. ред. В. Н. Телия. Москва : Языки русской культуры, 1999. 336 с.

61. Фразеология в контексте культуры. Москва : «Языки русской культуры», 1999. 142 с.

62. Хайруллина Р. Х. Фразеологический образ: ментальная природа и языковое выражение. *Фундаментальные исследования*. 2015. № 2-27. С. 6129-6132. URL : <http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=38633> (дата звернения: 16.10. 2019)

63. Черновцан І. В., Бялик В. Д. Розвиток австралійського та новозеландського варіантів англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія. 2018. No 37. Т. 2. С. 163-165.

64. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. [3-е изд.]. Москва : Высшая школа, 1985. 160 с.

65. Árbol E. V. English versus Spanish Procedural Law Terminology and Phraseology : Troublesome Features for Translators. *Lebende Sprachen*. 2019. Issue 64 (1). P. 191–192. doi: 10.1515/les-2019-0012.

66. Australian English: The Language of a New Society / ed. by P. Collins, D. Blair. Queensland : University of Queensland Press, 1989. 358 p.

67. Baker S. J. *The Australian Language. An examination of the English language and English speech as used in Australia, from convict days to the present, with special reference to the growth of indigenous idiom and its use by Australian writers.* 2nd. ed. Sydney : Currawong Publishing Co., 1966. 517 p.

68. Baker S. J. *The Drum. Australian Character and Slang.* Sydney : Halstead Press, 1961. – 158 p.

69. Baran A. Gender in Estonian older phraseology. *Linguo-Cultural Research on Phraseology* / J. Szerszunowicz et al. Bialystok : University of Bialystok Publishing House, 2016. P. 315–335.

70. Cruz I. A., Quiason C. D. *Idiomatic Expressions with English Grammar.* Manila : Rex Bookstore, Inc., 1999. 618 p.

71. Eagleson R. D. English Language in Australia and New Zealand. *English as a World language* / ed. by R. W. Bailey, M. Görlach. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1982. P. 415 – 438.

72. *English in Australia* / ed. by D. Blair, P. Collins. Amsterdam : John Benjamins Publishing, 2001. 366 p.

73. *English Transported : Essays on Australian English* / ed. by W. S. Ramson. Canberra : Australian National Univ. Press, 1970. 243 p.

74. Fotovatnia Z., Goudarzi M. Idiom comprehension in English as a foreign language : analyzability in focus. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2014. Issue 98. P. 499–503. doi:10.1016/j.sbspro.2014.03.445

75. *Good Australian and Good New Zealand English* / ed. by G. W. Turner. Sydney : Reed Education, 1972. 317 p.

76. Goźdź-Roszkowski S., Pontrandolfo G. *Phraseology in legal and institutional settings: a corpus-based interdisciplinary perspective.* New York : Routledge, 2017. 280 p.

77. Guiraud P. *Les locutions françaises.* Paris : Presses Universitaires de France, 1967. 128 p.

78. *Idioms : Processing, Structure and Interpretation* / ed. by Ch. Cacciari, P. Tabossi. New York : Psychology Press, 2014. 360 p.

79. Ishida P. Contrastive idiom analysis. The case of Japanese and English idioms of anger. *Phraseology : An Interdisciplinary Perspective* / ed. by S. Granger, F. Meunier. Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing Co., 2008. P. 275–292.

80. Jørgensen A. M., Moreno I. O. Phraseology in teenage language in Spanish, English and Norwegian : Notes on a number of fixed expressions that articulate disagreement. *Languages in Contrast*. 2019. Issue. 20 (1). P. 1–21. URL : <https://www.researchgate.net/publication/330204333>.doi: 10.1075/lic.17013.jor.

81. Langlotz A. Idiomatic Creativity : A Cognitive-linguistic Model of Idiom-representation and Idiom-variation in English. Amsterdam : John Benjamins Publishing, 2006. 325 p.

82. Levin M., Lindquist H. *Like I said again and again and over and over* : On the ADV1 and ADV1 construction with adverbs of direction in English. *Current Issues in Phraseology* / ed. by S. Hoffmann, B. Fischer-Starcke, A. Sand. Amsterdam : John Benjamins Publishing, 2015. P. 7-34.

83. *Linguo-Cultural Research on Phraseology* / J. Szerszunowicz et al. Bialystok : University of Bialystok Publishing House, 2016. 599 p.

84. Mel'chuk I. Phraseology in the language, in the dictionary, and in the computer. *Yearbook of Phraseology*. 2012. Issue 3. P. 31–56. doi: 10.1515/phras-2012003.

85. Moore B. *Speaking our language : the story of Australian English*. Melbourne : Oxford University Press, 2008. 221 p.

86. O'Grady J. (Nino Gulotta). *Aussie English : an explanation of the Australian idiom*. London : Nicholas Vane (Publishes) Ltd., 1966. 104 p.

87. *Phraseology and Culture in English* / ed. by P. Skandera : Berlin : Walter de Gruyter, 2008. 520 p.

88. *Phraseology : An Interdisciplinary Perspective* / ed. by S. Granger, F. Meunier. Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing Co, 2008. 422 p.

89. Piirainen E. Europeanism, internationalism or something else? Proposal for a cross-linguistic and cross-cultural research project on widespread idioms in Europe and beyond. *Hermes. Journal of Linguistics*. 2005. Issue 35. P. 45–75.
90. Piirainen E. Widespread idioms in Europe and beyond : toward a lexicon of common figurative units. Frankfurt a.M. : Peter Lang, 2012. 591 p.
91. Piirainen E., Balazsi J. A. Lexicon of common figurative units: widespread idioms in Europe and beyond. Frankfurt a.M. : Peter Lang, 2016. 778 p.
92. Polikarenko V. British and American Idioms. Research Paper. Riga : Green, 2010. 11 p.
93. Sharma S. Metaphor and emotion : A case of anger in Hindi phraseology. *Cognitive Linguistic Studies*. 2018. No 5 (2). P. 303–340. doi: <https://doi.org/10.1075/cogls.00023.sha>.
94. Telia V., Bragina N., Oparina E., Sandomirskaya I. Phraseology as a language of culture : Its role in the reproduction of cultural mentality. *Phraseology : Theory, Analysis and Applications*. [ed. by A. P. Cowie]. Oxford : Oxford University Press, 1998. P. 55–75.
95. Turner G. W. English in Australia. *The Cambridge History of the English Language* : in 5 vol. Vol. 5 : English in Britain and Overseas : Origins and Development / ed. by R. Burchfield. Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1994. P. 277 – 327.
96. Turner G. W. The English Language in Australia and New Zealand. London : Longman, 1972. 236 p.
97. Vrbinc A., Vrbinc M. Phraseological units with onomastic components : The case of English and Slovene. *RLA. Revista de lingüística teórica y aplicada*. 2014. Issue 52. P. 133–153. doi: 10.4067/S0718-48832014000100007.
98. Wierzbicka A. Australian b-words (bloody, bastard, bugger, bullshit) : An expression of Australian culture and national character. *Le mot, les mots, les bons mots / Word, words, witty words : Festschrift for Igor Mel'čuk* / ed. by A. Clas. Montreal : Les Presses de L'Université de Montréal, 1992. P. 21–38.

99. Wilkes G. A. *Exploring Australian English : Publications for the Australian broadcasting corporation*. Sydney: ABC Enterprises, 1986. 96 p.
100. Young X. Cultural comparisons of English and Chinese idioms. *Biotechnology, Agriculture, Environment and Energy* / ed. by F. Zheng. London : Taylor & Francis Group, 2015. P. 195–198.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

101. Етимологічний словник української мови : В 7 т. / гол. ред. О. С. Мельчук. Київ : Наукова думка. 1983. Т. 3 : Кора – М укл. Р. В. Болдирев та ін. 1989. 552 с.
102. Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов. Москва : Издательство иностранной литературы, 1960. 436 с.
103. Abjorensen N., Docherty J. *Historical Dictionary of Australia*. Lanham, Boulder, New York, London : Rowman & Littlefield, 2014. 608 p.
104. Appleton R., Appleton B. *The Cambridge Dictionary of Australian Places*. Sydney : Cambridge University Press, 1993. 372 p.
105. *Aussie English for Beginners. Australian English terms and explanations, accompanied by humorous cartoons* / ed. by H. Heinze. Canberra : National Museum of Australia, Australian National Dictionary Center, 2003, 53 p.
106. *Australian Law Dictionary* / ed. by T. Mann, A. Blunden. [3d ed.]. Oxford : Oxford University Press, 2010. URL : <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195557558.001.0001/acref-9780195557558> (дата звернення: 12.04. 2020)
107. *Australian Slang. Western Australian Now and Then. Discover the West*, 2020. URL : <http://www.wanowandthen.com/slang.html> (дата звернення: 14.04. 2020)

108. Baker S. J. A Dictionary of Australian Slang. South Yarra (Victoria) : Currey O'Neil, 1983. 88 p.
109. Brandy D. 100 Australian sayings and slang words everyone should know. 2017. URL : <https://www.businessinsider.com.au/how-australians-talk-2017-7> (дата звернення: 21.03. 2020)
110. Butler S. The Dinkum Dictionary : The Origins of Australian Words. Melbourne : Text Publishing, 2009. 279 p.
111. Collins Online English Dictionary. 2020. URL : <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english> (дата звернення: 11.05. 2020)
112. Khoury M. Australian slang : 33 phrases to help you talk like an Aussie. CNN, 2017. URL : <https://edition.cnn.com/travel/article/australian-slang-phrases/index.html> (дата звернення: 16.02. 2020)
113. Laugesen A. Convict Words. Language in Early Colonial Australia. Oxford : Oxford University Press, 2002. 208 p.
114. Lawson G. H. A Dictionary of Australian Words and Terms. Sydney : University of Sydney Library, 1924. 43 p. URL : <http://adc.library.usyd.edu.au/data-2/p00024.pdf> (дата звернення: 12.08. 2020)
115. Macquarie Australian Dictionary. Dictionary & Thesaurus Online. Macmillan Publishers Australia, 2020. URL : <https://www.macquariedictionary.com.au> (дата звернення: 02.09. 2020)
116. Meanings and origins of Australian words and idioms. Australian National Dictionary Centre. School of Literature, Languages and Linguistics. Australian National University. URL : <https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/meanings-origins/all> (дата звернення: 12.06. 2020)
117. Moore B. The Vocabulary of Australian English. Australian National Dictionary Centre. Australian National University. 24 p. URL : https://slll.cass.anu.edu.au/sites/default/files/andc/vocab_aussie_eng.pdf (дата звернення: 09.03. 2020)

118. Morris E. A Dictionary of Austral English. Sydney : Sydney University Press, 1973. 525 p.
119. Ramson W. S. Australian English: A historical study of the vocabulary 1788–1898. Canberra : Australian National Univ. Press, 1966. 195 p. URL : <https://openresearch-repository.anu.edu.au/bitstream/1885/114936/2/b14680646.pdf> (дата звернення: 02.12. 2019)
120. Richards K. Kel Richards' Dictionary of Australian Phrase and Fable. Sydney : New South Wales Press Ltd., 2013. 310 p.
121. Stewart L. Aussie Slang Dictionary. Sydney : Brolga Publishing, 2011, 100 p.
122. The Australian Concise Oxford Dictionary of Current English : Based on the Concise Oxford Dictionary of Current English / ed. by George W. Turner. [7th ed.] / ed. by J. B. Sykes. Melbourne : Oxford University Press, 1987. 1340 p.
123. The Australian National Dictionary: A Dictionary of Australianisms on Historical Principles / ed. by W. S. Ramson. Melbourne, etc. : Oxford University Press, 1988. 841 p.
124. The Australian National Dictionary : Australian Words and Their Origins / ed. by B. Moor. Oxford, Sydney : Oxford University Press, 2016. 1864 p.
125. The Concise Australian National Dictionary / ed. by J. Hughes. Oxford, Melbourne : Oxford University Press, 1992. 662 p.
126. The Dictionary of New Zealand English. A Dictionary of New Zealandisms on Historical Principles / ed. by H. W. Orsman. Auckland : Oxford University Press, 1997. 965 p.
127. Useful Australian Phrases. URL : <https://www.gapyear.com/australasia/australia/useful-phrases-for-australia> (дата звернення: 11.01. 2020)
128. Wannan B. A Dictionary of Australian Folklore : Lore, Legends, Myths, and Traditions. Melbourne : Viking O'Neil, 1987. 582 p.
129. Wilkes G. A. A Dictionary of Australian Colloquialisms. [4th ed.]. Oxford, etc. : Oxford University Press, Australia, 1996. 426 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

130. Australian Printer Magazine. Calmor and Associates, 1994. URL : <https://books.google.com.ua/books?id=HNQdAQAAMAAJ&q=ant%27s+pants&dq> (дата звернення: 02.12. 2019)
131. Edgar D. E. Social Change in Australia : Readings in Sociology. Melbourne : Cheshire, 1974. 690 p.
132. Gore S. Holy Smoke. Sydney, London : Ure Smith, 1968, 112 p.
133. James C. North Face of Soho : More Unreliable Memoirs. London : Pan Macmillan, Picador, 2009. URL : <https://books.google.com.ua/books?id=6Sr-CXs9jggC&pg=PT156&dq=ant%27s+pants&hl=ru&sa=X&ved> (дата звернення: 02.01. 2020)
134. McGinley K. M. Out of the Daydream : Based on the autobiography of Barry McGinley. Bloomington : Xlibris Corporation, 2010. 172 p.
135. McLaren N. The Mind-body Problem Explained : The Biocognitive Model for Psychiatry. Ann Arbor : Loving Healing Press, 2010. 330 p.
136. Ritson J., Park Th. A Select Collection of English Songs : With Their Original Airs : and a Historical Essay on the Origin and Progress of National Song. Vol. 1. London : F. C. and J. Rivington, 1813. 304 p. URL : <https://books.google.com.ua/books?id=CIRWAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false> (дата звернення: 18.03. 2020)
137. Taft M. Reading and the Mental Lexicon. Hove & London (UK), Hillsdale (USA) : Psychology Press, 1993. 164 p.
138. The story behind the word of the month. Australian National Dictionary Center, 2007. URL : https://slll.cass.anu.edu.au/sites/default/files/andc/WOTM%20Aug.%202007_0.pdf (дата звернення: 06.12. 2019)
139. Warner C. Before It Breaks. Fremantle : Fremantle Press, 2015. 344 p. Australian National Dictionary (2nd Edition). *Australian National Dictionary Center Publications*. ANU Colledge of Arts and Education. Canberra, 2017. URL :

<https://slll.cass.anu.edu.au/centres/andc/publications/australian-national-dictionary-2nd-edition> (дата звернення: 26.08. 2020)

140. Wilson G. The story behind ‘Australian English’ : why we talk the way we do. *ABC News. ABC Radio Sydney*. March, 2015.
URL : <https://www.abc.net.au/news/2015-03-16/the-story-behind-australian-english/6315078> (дата звернення: 26.08. 2020)

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад уживання одиниці *derry* в тексті ліричних фольклорних пісень
Великобританії, поч. XIX ст. [Ritson 1813, p. 164-165]

SONG XLII.

A COBLER there was, and he liv'd in a stall,
Which serv'd him for parlour, for kitchen, and hall,
No coin in his pocket, nor care in his pate,
No ambition had he, nor duns at his gate ;
Derry down, down, down, derry down,

Contented he work'd, and he thought himself happy,
If at night he could purchase a jug of brown nappy :
How he'd laugh then, and whistle, and sing too most
sweet,
Saying, just to a hair I have made both ends meet :
Derry down, down, &c.

But love, the disturber of high and of low,
That shoots at the peasant as well as the beau ;
He shot the poor cobbler quite thorough the heart :
I wish he had hit some more ignoble part.
Derry down, down, &c.

It was from a cellar this archer did play,
Where a buxom young damsel continually lay ;

Her eyes shone so bright when she rose ev'ry day,
That she shot the poor cobbler quite over the way :
Derry down, down, &c.

He sung her love-songs as he sat at his work,
But she was as hard as a Jew or a Turk :
Whenever he spake, she would flounce and would flier,
Which put the poor cobbler quite into despair :
Derry down, down, &c.

He took up his awl that he had in the world,
And to make away with himself was resolv'd ;
He pierc'd through his body instead of the sole,
So the cobbler he died, and the bell it did toll.
Derry down, down, &c.

And now in good-will I advise as a friend,
All cobblers take warning by this cobbler's end :
Keep your hearts out of love, for we find by what's past,
That love brings us all to an end at the last.
Derry down, down, &c.

Репрезентація фразеологізмів у словниках австралійського варіанта англійської мови

Б.1 Словникова стаття *home*

в *Австралійському словнику Маккуорі* [Macquaire 2020]

home

/hoʊm/ (say hohm)

noun **1.** a house, or other shelter that is the fixed residence of a person, a family, or a household.

2. a place of one's domestic affections.

3. (*often upper case*) an institution for the homeless, sick, etc.

4. the dwelling place or retreat of an animal.

5. the place or region where something is native or most common.

6. any place of existence or refuge: *a heavenly home*.

7. one's native place or own country.

8. (in games) the goal; finishing post; base.

9. (in children's chasing games) a nominated place where one cannot be caught.

10. *Baseball* the plate at which the batter stands and which he or she must return to and touch after running round the bases, in order to score a run.

11. *Obsolete* Great Britain, especially England, as the place from which many Australians had emigrated.

—*adjective* **12.** of, relating to, or connected with one's home, town, centre of operations, or country; domestic.

13. done or located at home: *home banking; home office*.

14. *Sport*

a. of or relating to a game played on a team's or player's own ground: *a home match*.

b. of or relating to a team, player, etc., participating in a game played on their own ground: *the home team*.

15. *Racing* of or relating to the final part of a race when the competitors are approaching the winning post: *in the home straight*.

16. close to, or relating to, the homestead or main group of buildings of a station: *the sheep had been brought into the home paddock*.

17. that strikes home, or to the mark aimed at; to the point: *a home thrust*.

—*adverb* **18.** to, towards, or at home: *to go home*.

19. deep; to the heart; effectively and completely.

20. to the mark or point aimed at: *to strike home*.

21. *Nautical* all the way; as far as possible: *to heave the anchor home*.

22. *Sport* with a score which represents success: *they were home with just one ball to spare*.

–verb (**homed, homing**)

–verb (i) **23.** *Rare* (of birds and some other animals) to go or return home.

24. *Obsolete* to have the home where specified.

–verb (t) **25.** *Obsolete* to bring or send home.

–phrase **26. (a) home away from home**, a place having the comforts of home.

27. at home,

a. in one's own house or country.

b. (of a sporting team, etc.) in one's own town or one's own grounds: **the Brisbane Bears are at home to Fitzroy and Richmond meet St Kilda*. –WEST AUSTRALIAN, 1991.

c. in a situation familiar to one; at ease.

d. prepared to receive social visits: **She told Kate that she was at home to no one, and that she would speak to no one on the telephone but Marian*. –MARTIN BOYD, 1946.

e. (sometimes followed by *with*) familiar; accustomed; well-informed.

28. bring home to, to cause (someone) to realise fully: *this will bring home to you the folly of what you have done*.

29. come home with a wet sail, *Colloquial*

a. *Horseracing* to win a race coming from behind.

b. *Sport* to win a game after appearing to be in difficulties.

30. home and hosed (or **dry**),

a. finished successfully.

b. now judged to be sure of success. [*Phrase Origin*: from the practice of hosing down a racehorse after it has run a race]

31. home in on,

a. (of guided missiles, aircraft, etc.) to proceed, especially under control of an automatic aiming mechanism towards (an airport, fixed or moving target, etc.).

b. to proceed towards, as if guided by an external force: **politicians eager to score points in a presidential race homing in on 'family values'*. –WEST AUSTRALIAN, 1992.

32. home on the pig's back, certain to succeed.

33. make oneself at home, to make use of the comforts and amenities of someone else's home as if it were one's own.

34. nothing to write home about, not remarkable; unexciting; inferior.

35. on the home front,

a. *Military* in the field of operations within one's own country, especially in relation to the activities of a home guard.

b. in the domestic sphere: *contented on the home front*.

36. press home,

a. to present forcefully or emphasise (an argument, opinion, fact, etc.): *to press home the need for quick action*.

b. to make the final effort to achieve (something): *to press home a reform agenda*.

37. what is ... when it's at home?, (an expression, usually dismissive, implying ignorance of something.)

38. who is (or are) ... when he's (or she's) (or they're) at home?, (an expression asking about a person's identity or status, implying a scornful and dismissive attitude on the part of the speaker.)

[Middle English; Old English *hām* home, dwelling, related to German *Heim*]

© Macquarie Dictionary Publishers, 2020

Б. 2 Фрагмент словникової статті *block* в *Австралійському національному словнику* за ред. Б. Мура [The Australian National... 2016, p. 183]

block *n.*³

1. In the phrase **to do** (or **lose**) **one's block**: to become angry; to lose one's temper; to go out of one's mind. [Also NZ: DNZE 1910 (*do one's block*), 1911 (*lose one's block*).]

1900 *Referee* (Sydney) 21 Nov. 7/3 To use the vernacular, Dobbs undoubtedly lost his 'block' in this round. **1907** C. MACALISTER *Old Pioneering Days* 19 At this Mr Donovan 'lost his block' completely. **1908** *Bulletin* (Sydney) 1 Oct. 20/1 For we are 'off our pannikin'; We've fairly 'done our blocks'. **1919** C. DREW *Doings of Dave* 41 Did you lose your block last night or what? **1927** *Argus* (Melbourne) 20 July 24/1 Constable S.G. Joyce said:—When I saw the defendant, he said:—'I admit having struck the horse with a piece of wire. When a man "loses his block" he makes use of anything that is handy'. **1931** V. PALMER *Separate Lives* 220 There was a sheelah back in Salisbury who did her block on me. **1944** *Courier-Mail* (Brisbane) 31 Mar. 4/7 When a man arrived he said to him: 'Are you the Yank my wife has been hanging around with?' The man replied, 'Yes', and Hedges then 'lost his block and bunged into the Yank'. **1967** J. WYNNUM *I'm Jack, all Right* 60 I'd do my block a lot less if I was treated differently. **1974** J. JOST *This is Harry Flynn* 47 Look cobber .. I didn't mean to do me block the other night... You know. When I pushed you in the face. **1980** ANSELL & PERCY *To fight Wild* 112 Of course I did my block: 'Get off that fuckin' horse and come over here, you old bastard.' **2006** *Daily Tel.* (Sydney) 21 June 35/4 It's what Kewell should have done after the Socceroos went down to Brazil—copped the ref's decisions... But instead he did his block, ramming home his blunt assessment of Markus Merk's performance—'You were f---ing s---'—by jabbing his finger at him. **2013** *Herald Sun* (Melbourne) 20 Jan. 29/2 One time we argued over a horse yard in a stable we were sharing. I insisted the yard was mine. Cookson disagreed and did his block. Two days later I found my horse dead in the yard.

Б. 3 Фрагмент сторінки із *Словника австралійських слів та виразів* [Lawson 1924, p. 6]

A.

AI — The best.

ABORIGINAL — An original inhabitant of any land; an Australian black.

ABSENTEE — Euphemistic term for convict. Word now disappeared.

ACACIA — Kind of scrub. Australia possesses many species.

ADAM'S ALE — Water.

AIN'T — Abbreviation of “is not.”

'ALF-A-MO — Fraction of a second.

ALLEY, TO TOSS IN THE — To give in.

ALL IN — Exhausted.

ALL MY EYE — Expression of incredulity.

ALL THERE — Expression of praise.

ALL TO PIECES — Decadence. To fall away.

ALL TO SMASH — To be ruined.

ANCHORWING — Species of falcon.

ANSWER IS A LEMON — A meaningless reply.

ANTE UP — A surrender.

ANT-ORCHIS — An Australian orchid.

ANZAC — Contraction of Australian and New Zealand Army Corps.

ANZAC BUTTON — Makeshift for trousers' button.

Б. 4 Словникова стаття *carrying on business*

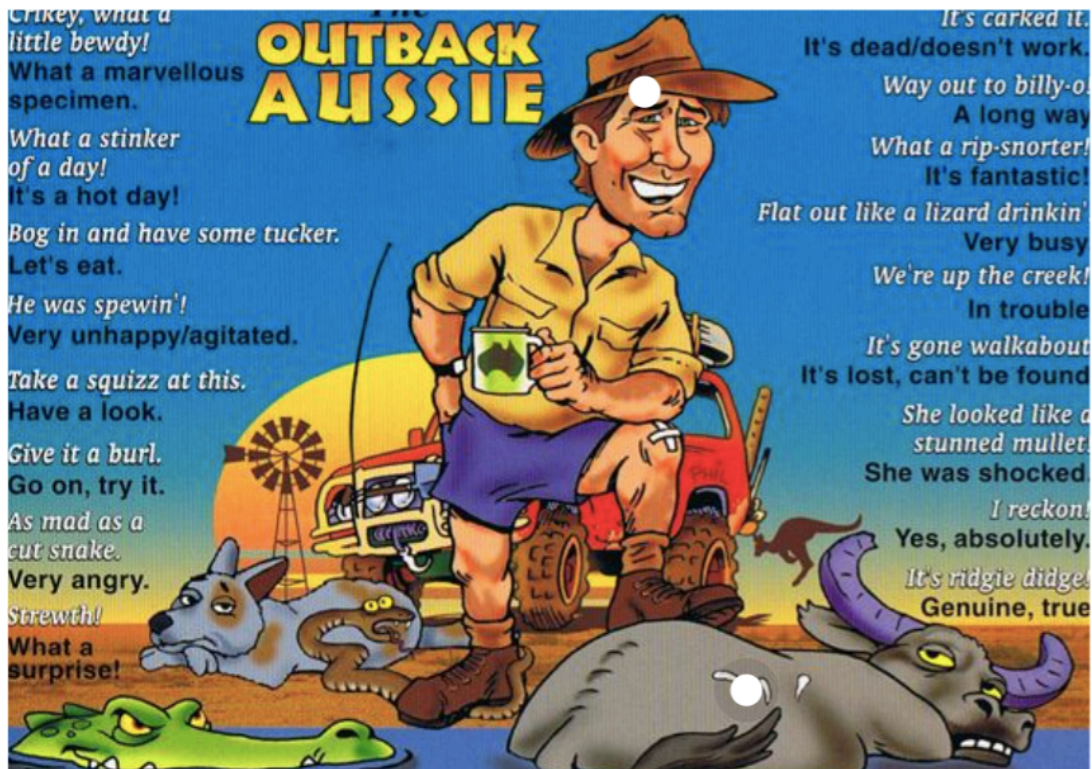
в *Австралійському юридичному словнику* [Australian Law... 2010]

Dutch auction

An auction at which the bidding is done in reverse. The price starts high and is lowered by the auctioneer ...

Б. 5 Фрагмент сторінки зі словника *Австралійська англійська мова для початківців* [Aussies English... 2003]

Б. 6 Фрагмент сторінки зі *Словника австралійських виразів та байок* [Richards 2013, p. 21]

have been fairly quickly extended, metaphorically, from Aboriginal ritual gatherings to almost any sort of assembly, especially a festive one. Today any large or noisy gathering can be nicknamed a corroboree.

Corroboree Rock Ghost, the

One of those rare apparitions that is prepared to pose for a photograph. The snapshot in question was taken in May 1956 by a Presbyterian minister, Rev. R. S. Blance, at Corroboree Rock west of Alice Springs. The developed photograph showed 'the ghostly figure of a man wearing a night-shirt and a balaclava with his hands clasped in prayer'. Sadly, the ghost has declined to appear in any further photographs since his one and only appearance in 1956.

Could eat a pineapple through a tennis racket

This means 'has big front teeth that stick out'. Another colourful (and offensive) expression coined, as far as I can discover, by young Aussies – who are clearly doing their bit to keep Aussie English as polite and considerate as ever!

Could talk under wet cement

A motormouth; someone who'll still be talking as the coffin lid's being nailed down. The earlier version of this expression was 'Could talk underwater' – but Aussie English found that a bit feeble, and beefed it up to 'Could talk under wet cement'.

Country

Journalist Robert Murray has pointed out that the good, solid old Australian word 'country' has been replaced (by politicians and city-bred journalists) with the phrase 'regional and rural Australia' – an extraordinarily bloodless term, he calls it, for the Australian countryside. When Dorothea Mackellar wrote: 'I love a sunburnt country ...' should she have written instead 'I love a sunburnt

Б. 7 Фрагмент сторінки зі

Словника австралійських сленгізмів [Stewart 2011, p. 5]

can't keep their hands to themselves.

All over red rover: completely finished.

All over the place like a mad woman's breakfast: a mess; in a state of chaos.

All wool and a yard wide: authentic; trustworthy.

All your Christmases have come at once: a bonus of good luck.

Alone like a country dunny:

Б. 8 Фрагмент словникової статті *chain*в *Короткому австралійському національному словнику*

[The Concise Australian... 1997, p. 113]

chain, *n.*¹

1. *Hist.* Used *attrib.* in Special Comb. **chain gang**, a party of convicts assigned to hard labour in chains, such as chains usu. being ankle fetters joined by a chain which, to allow reasonable freedom of movement, was tied up to the belt (convicts wearing irons were also chained together when moving from one place to another); IRONED GANG; see also GANG; so **chain gangsmen**.

1822 J.T. BIGGE *Rep. State Colony N.S.W.* 35 The punishment of the chain gang is rightly described . . . to be the least efficient, and most prejudicial. 1846 H. EASY *Horrors of Transportation* 11, I now begin to believe what I have often heard old chain gangsmen say.

2. In the phr. **(up)on the chain**.

a. *Hist.* Of a convict: (so as to be) secured with a chain.

1835 J. BACKHOUSE *Extracts from Lett.* (1838) ii. 74 He was committed to jail in irons, with the rest of his fellows, and they were put upon the chain (i.e.) had a chain passed over their irons, and fixed outside of their prison to render them more secure. 1846 *Citizen* (Sydney) 26 Dec. 138/2 He would be put on 'the chain' and sent down to Sydney.

b. *fig.* See sense 3.

1980 *Nat. Times* (Sydney) 2 Nov. 36/2 Shearers are a competitive lot, and watch each other's tallies jealously. There's great prestige in being the ringer; no one wants to shear 'on the chain'.

3. *fig.* In the phr. **to drag the chain**, to lag behind one's fellow workers (orig. in shearing) or companions in an activity.

1912 *Bulletin* (Sydney) 28 Nov. 16/4 One of the fraternity confided to me on the board . . . that he 'had peeled 88, and was dragging the chain behind Nugget Smith'. 1961 M. CALTHORPE *Dyehouse* 156 Maybe they could take it easy. Drag the chain just a little.

4. *fig.* In the phr. **off the chain**, free from restraint.

1947 C. FENTON *Flying Doctor* 53 For what followed, little excuse can be offered, except that we were 'off the chain'; we had come from the bush, and our spirits were high with prospect of holiday in the gay town of Darwin.

chain, *n.*² [Spec. use of *chain* linear series (of objects).] In the collocation **chain of billabongs (lagoons, lakes, ponds, pools, waterholes)**, a series of depressions in the bed of an intermittently flowing watercourse which continue to hold water after the connecting stream has dried up.

1799 D. COLLINS *Acct. Eng. Colony N.S.W.* (1802) II. 185 The creek runs winding between two steep hills, and ends in a chain of ponds that extends into a valley of great beauty. 1845 L. LEICHHARDT *Jrnl. Overland Exped. Aust.* 10 It was not . . .

R.M. FADDEN Land Clearing 7
Mar. 1 The two operators had no exp
1985 *Newsletter* (Soc. for Growing Aust
Region) Sept. 10 His wildflower farm
he purchased 3500 acres of sandplain in
previously been chained and unsuccess

chain-lightning. [U.S. *chain-lightn*
see Mathews.] Any crudely-made
Also *attrib.*

1876 J.A. EDWARDS *Gilbert Gogger* 9
the morning, they lighted up, and b
fences', 'shandy gaff', 'chain lightning
era, etcetera, to the assembled digger
drinks. 1892 *Braidwood Dispatch* 31 De
in-trade consists of an empty beer ba
lightning rum, warranted to bite all
scratch all the way back, and to be pa
the bush-man.

chalkie. Also **chalky**. [f. *chalk*
teacher.

1945 *Bulletin* (Sydney) 2 May 12/1
my acquaintance. 1953 T.A.G. HUN
'I was a chalky before the war—just c
it again, after.' 'Chalky?' 'School-tea

chaney. *Obs.* Also **chanie**. [Of
the phr. **to play chaney**s, to ex
chaneys with, to bribe (someon

1892 *Bohemia* (Melbourne) 4 Feb
stitution or manifesto in his bree
vents a growl at his successor, who
to have 'played all chanies' in the l
with Berry out and Munro in. 11
Mar. 3/3 She stows whatever mora
western corner of her heel, pla
police.

change. *Hist.* [Scot. dial. *change* i
11 and *change-house*.] A staging
horses were changed. See also *ma*
change (or **changing**) **station**

1913 W.K. HARRIS *Outback in A*
drove the coach on to the nex
FLETCHER *Murray Valley* p. ii, A st
changing-station on the Murray.
Tariaro to Ross Roy 90 Cobb & Co
always versatile. 1947 W. LAWSON
Might find shanty or a change-st
the coach.

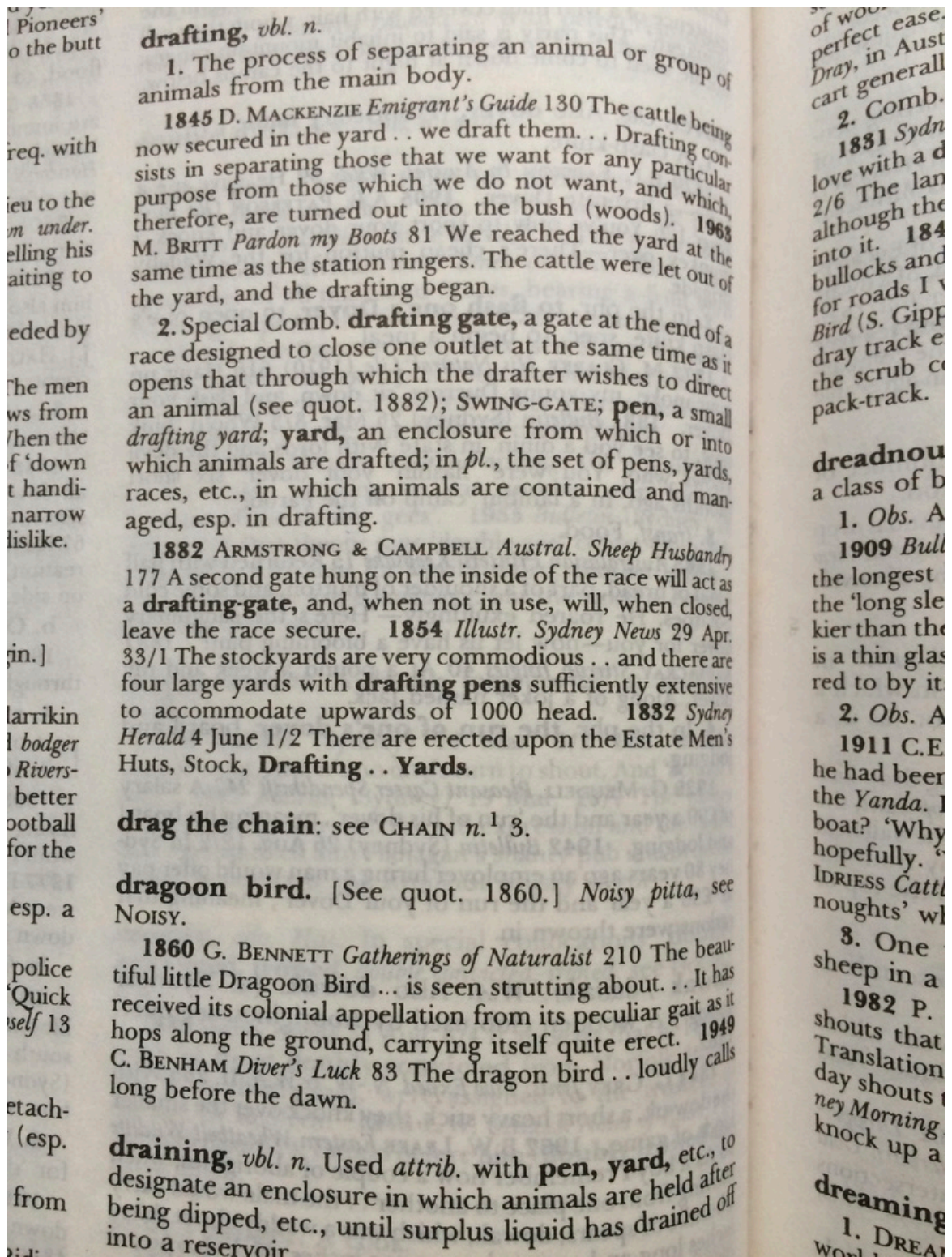
Hence **change** *v. trans.*
1911 *Bulletin* (Sydney) 19 Jan.
the busiest between Melbourne
changed there, while the passer
three bob a time.

chanie, var. CHANEY.

Б. 9 Розташування фразеологічної одиниці *drag the chain*
в *Короткому австралійському національному словнику*

[The Concise Australian... 1997, p. 176]

Б. 10 Словникова стаття *home*в *Короткому австралійському національному словнику*

[The Concise Australian... 1997, p. 259]

ise of *home* native land:
 Kingdom, esp. England, their descendants.
 the Government at home, ernor. 1975 X. HERBERT 'condition that's giving us a world, and particularly at course.' 'But you're Australian spiritual home.'

vic. 334 The first number 0, and was about the size (Sydney) 29 Sept. 13/4 hogany. But the Swan folk were accepting the

priorities, government, onial Office; sentence in the United Kingdom

Aust. 135 The **home** ere with local arrange- I. SAVERY *Quintus Servin-* representation had con- to him, to the **Home** *Adventures of Guardsman* a sentence to an ironed rm of punishment . . . is **ntence**.

use of *home* dwelling- (S *sb.*¹ B. 2, for the *n.*

proximity to the *home*

he farmstead is a neatly e-yards fenced in for *rant Family* (1967) 140 in the home herd, had

dock, (a) a paddock *e station; (b) fig.*, fam- icipal residence on a gether with the asso- nent (yards, accom- ; HEAD-STATION; also

rious views of Elizabeth Bay and is ideal for the erection of a block of modern home units. 1984 *Sydney Morning Herald* 10 Nov. 10/5 (Advt.), Live in the lap of luxury with one of Hordern Place's top of the range 2 bedroom home units that provide panoramic and spectacular City and Harbour views.

home, adv.

1. [See HOME *n.*¹] To England (from Australia).
 1791 *Hist. Rec. N.S.W.* (1893) II. 784 There are in the bay with us two ships . . . which afford us an excellent opportunity of writing home. But, why should I say *home*? What is England, or Ireland, or Scotland to me now? 1969 G. JOHNSTON *Clean Straw for Nothing* (1971) 74 The only really happy person on the deck . . . is a middle-aged Australian. . . He has been saving for years for his trip Home. . . He wept when we raised the Lizard and saw the green Cornish folds beyond, and wept again for the Isle of Wight and the Dover cliffs.

2. [In Br. usu. *home and dry*: see OED(S *home, adv.* 2 and 3 b.)] In the phr. **home and dried**, having safely and successfully completed (a task, journey, sporting contest, etc.); apparently certain to do so. Also **home and hosed, home on the pig's back** (or ear), and varr.
 1918 *Kia Ora Coo-ee* Oct. 14/1 All being home and dried, 'Shorty' went over to the 'Q. Emma's' to borrow a bit of 'buckshee' sugar. 1945 C. MANN *River* 52 He's a monty! We always were lucky. He's home on the pig's ear. 1948 H. DRAKE-BROCKMAN *Sydney or Bush* 207 The chap advised no one to sell. Hang on, he said. It's going to rise. Home on the pig's back we are—talk about a merry Christmas! 1959 E. LAMBERT *Glory thrown In* 219 'Look!' he yelled to Christy. 'A and C Companies home and hosed!'

homeland. Used *attrib.* in Special Comb. **homeland centre**, OUT-STATION 3 (see quot. 1978); **movement**, the practice of Aboriginal people forming out-stations on their traditional lands. Also **homelands**.
 1978 H.C. COOMBS *Kulinma* 150 The descriptive term 'outstation' is increasingly used for such settlements, reflecting probably the use of this term for settlements around Elcho Island which for many years had been serviced by Harold Sheppardson. However, the term somewhat misrepresents the Aboriginal conception of them, for each clan appears to consider its settlement as existing in its own right and not as an off-shoot from a larger unit, although some sense of affiliation with the central unit continues. The Yirrkala community now refers to these settlements in English language contexts as '**homeland centres**'. This phrase probably reflects more accurately the Aboriginal conception. 1979 *Identity* Nov. 35/3

SUMMARY

The research paper discusses theoretical and applied issues of phraseological units formation. Special attention is given to both extralinguistic and linguistic factors that determined sources and shaped such systemic attributes of the units in question as form, meaning, and function.

The purpose of the research is to analyse factors and ways of phraseology formation in Australian English in order to discuss how they contributed in the inclusion and description of set expressions in Australian dictionaries. The object of the research is phraseology in Australian national variety of English.

The research tasks include systematization of theoretical issues relating to definition of phraseology, equivalence between the phraseological unit and the word, the scope of phraseology. Another item of fundamental importance is to analyse the structure, meanings, and functional potential of Australian set expressions, find out about the approaches to their registration in Australian dictionaries.

The results of the study demonstrated a high degree variety of forms, meanings and functions realised by phraseological units in Australian English. Due to the geographical isolation, historical and social setting of the English language development in Australia, its phraseology exhibits unique regional features. However, it also follows patterns and employs elements either inherited from regional and social subcultures in Britain, or acquired through contacts with American, New Zealand and Australian Aboriginal cultures involved into interactions.

Phraseology is a compulsory constituent of various types of Australian English dictionaries. According to the results of the study, they appear a significant repository of Australian history and culture as well as a valuable source of linguistic data about the units they register.

Key-words: *Australian national variety of English, phraseologism, nominative meaning, evaluative meaning, lexicographic representation.*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Салій Олександра Геннадіївна, студент(ка) 2 курсу, форми навчання заочної, факультету іноземної філології, спеціальність філологія, освітньо-професійна програма мова і література (англійська), адреса електронної пошти nyashnopanda@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Номінативно-оцінна семантика та лексикографічна репрезентація фразеології австралійського національного варіанта англійської мови» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ студента _____